GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

C 20.

Små Ting

Berättelser

af

E. S. K.
förf. till "Vid vägkanten", m. fl.

Stockholm
P. Palmquists Aktiebolag.

SMÅ TING

BERÄTTELSER

AF

E. S. K.

FÖRF. TILL »VID VÄGKANTEN», M. FL.

STOCKHOLM

P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG.

STOCKHOLM
TRYCKT HOS P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG
1900

INNEHÅLL.

Dolda stenar 1
Värde 20
En af Guds undangömda 25
Afväpnad 67
Hvarför ej mer? 75
Banbrytare 92
Till välsignelse 103
»Jag ock» 120
Ett saltkorn 131
Säker bot 139

Dolda stenar.

Det var grått och kulet, hvart man såg; himlen var öfverdragen af ett enformigt molntäcke, såsom vanligt på senhösten, träden stodo kala och dystra utan någon den ringaste prydnad, fälten sågo ödsliga och ledsamma ut, där de sträckte sig på ömse sidor om den leriga landsvägen. Icke ens boningshusen, som syntes här och där, förmådde taga sig inbjudande ut i den regntunga luften.

Nära nog lika dystert som i den yttre naturen var det inom den ensamma vandrerskan, den enda lefvande varelse, som syntes på vägen. Det var svårt nog för henne att komma framåt, ty regnet hade blött upp marken och gjort den slipprig, och hon måste emellanåt stanna och på det våta gräset vid dikeskanten stryka af leran, som fastnat vid hennes skodon; trött var hon också, hon hade gått mer än en half mil och hade ännu ett godt stycke kvar. Det var emellertid hvarken dessa obehag eller det otrefliga vädret, som vållade hennes misstämning; detta var

ju bara småsaker, sådana som man lätt förbiser, när sinnet är utan tryck. Ej heller led hon af den lilla missräkningen, att hon icke blifvit mött med skjuts vid stationen; hon hade ju icke fått mer än ett halft löfte därom och aldrig på allvar väntat sig det; hon tänkte ej heller på, att dubbelt arbete och kanske dessutom ovänliga ord väntade henne vid hemkomsten. Det var på helt andra saker hon tänkte.

Blott några få timmar tidigare hade hon varit lycklig och glad, hon hade haft en högtidsstund, då såväl som kvällen förut. Då hade allting synts ljust och skönt, och hon hade känt sig höjd öfver alla jordiska vedervärdigheter och erfarit ny lust, ny kraft att följa sin Herre. De eviga, himmelska tingen hade kommit henne nära på ett lefvande sätt, de timliga hade trädt i bakgrunden. Lifvet var endast en kort pilgrimsfärd till det eviga hemmet, där alla missljud tystnat, alla besvärligheter äro glömda och allt är godt.

Det hade varit missionsfest i den på några mils afstånd belägna staden, och Ester Hellman, som icke själf förfogade öfver sin tid, hade erhållit tillstånd att begifva sig dit, eftersom en af de utgående missionärerna var hennes vän sedan barndomen. Annars tyckte nog majorskan, hennes matmor, att hela den där tillställningen var alldeles onödig och att det var ett rent

vanvett att gifva sig ut till hednalanden och predika. När folk hade det bra, kunde de gärna sitta hemma i sitt land och tacka Gud för det goda de hade, menade hon. Men det där var nu förstås ett sätt att göra sig märkvärdig.

Ester hade med glädje återsett barndomsvännen, som nu skulle fara ut som zenanamissionär. Det fanns många i staden, som hade ett lefvande intresse för Guds rikes utbredning, och alla dessa hade samlats för att få tillbringa aftonen tillsammans med de utgående arbetarna, tala om de stora ting Gud gjort, glädjas med hvarandra, sjunga och bedja. Alla hade känt sig värmda och upplyfta genom detta ämne för deras tankar och samtal; inför de storartade tilldragelserna på missionsfältet, där Guds sak vinner segrar, hvarom världen ingenting vet, försvinner allt smått och hvardagligt, som annars nog kan synas viktigt, liksom, när man kommer upp på en höjd, mycket som nere i dalen var stort blir knappast märkbart, medan utsikter öppna sig, som ingen har begrepp om där nere.

Så hade afskedets stund kommit, man hade följt de resande till stationen och vinkat ett sista farväl till dem, icke med saknad och oro utan med glad visshet om återseende en gång. Därpå hade Ester begifvit sig af på sin ensamma väg.

Den högtidsstämning, hvari hon befunnit

sig denna morgon såväl som den föregående dagen, hade ej genast försvunnit; hennes tankar voro fortfarande upptagna af de vänner hon varit tillsammans med och af det de förehaft. Hon kände samma innerliga glädje som dagen förut öfver att evangelium blef utbredt och hennes älskade Herres namn kändt. Tanken dröjde också länge vid vännen, som rest; säkert var hon mycket passande för det arbete, som väntade, hon var så rikt begåfvad, hon skulle helt visst förstå att vinna de arma kvinnornas förtroende och tillgifvenhet, hon skulle kunna bringa den rätta hugsvalelsen till deras hjärtan. Länge hade hon närt den önskan att få tjäna sina olyckliga systrar i hednavärlden, hon hade flitigt bedt därom, och nu hade hennes varma åstundan blifvit uppfylld. Det var en skön lifsuppgift hon fått, en hög och välsignelserik — lycklig hon! Så följde ett nytt led i Esters tankegång: nu kom ordningen till henne själf. Det var, som när ett moln hastigt skymmer bort solen och det blir mörkt och kyligt.

Hon tänkte på det hem hon kallade sitt, men som ej var hennes eget. Det var ej något värmande i den tanken. Där fanns ingen, som förstod än mindre delade hennes intressen; hon stod ensam och främmande i sin omgifning. Och hvad kunde hon uträtta för sin mästares sak? Ingenting. Husliga göromål, hvardagsbestyr,

upptogo henne från morgon till kväll, ett ständigt sysslande med småting, som ofta gjordes långt viktigare, än de bort vara. Icke kunde hon där verka något för Herrens stora rikssak. Huru olika var ej hennes lif med vännens!

Jämförelsen gjorde henne alltmera missmodig; hon kunde ej se, att hon i sitt kall hade några tillfällen att direkte tjäna Gud. Var det då så, att han icke ansåg henne duglig därtill? Kunde han icke använda henne? Och ändå visste hon med sig själf, att hennes åstundan var uppriktig. Huru gärna hade hon ej följt med till det främmande landet, om hon ock skulle fått vara den ringaste i skaran af Kristi sändebud. Men det hade ju ej kunnat gå för sig, det var en dårskap att ens tänka däråt, hon visste mycket väl, att hon icke ägde de nödvändiga förutsättningarna. Det var förmätet att ens ett ögonblick tänka så högt. Icke kunde kon bli duglig att uträtta någonting så stort.

Det var dessa tankar och jämförelser, som gjorde hennes sinne tungt och lika dystert som den kulna höstdagen.

Länge dröjde det dock ej, förrän hon dömde sig själf för dem.

— Det är ändå bra illa af mig att tänka så. Om nu Gud icke kan anförtro mig något högt och stort verk, skulle jag vara missnöjd för det? Han delar ju sina gåfvor eftersom han

finner det bäst; den ena får flera pund att förvalta, den andra bara ett — må jag ej vara lik den tjänaren, som gräfde ner sitt i jorden. Jag är hans barn; och kan jag än ingenting göra för honom, så får jag dock glädja mig öfver hvad han har gjort för mig. Jag får också bevittna, huru hans rike vinner segrar, och fröjda mig däröfver. Kanske det låg någon självviskhet och begär att vilja bli stor och märkvärdig i min önskan att få uträtta något i hans tjänst. Det är godt allt hvad han gör, och han har ju ställt mig på denna plats, det vet jag, ty han har lofvat att leda mig hvart enda steg. Därför har jag icke skäl att vara annat än glad.

Ett tätt duggregn, drifvet rakt emot henne af en kall vind, ökade vägens obehag, men Ester gaf ej akt därpå. Hon skyndade framåt med spänstiga steg, och det dröjde ej lång stund, förrän hon var hemma.

— Jaså, Ester är här nu ändtligen, det var då väl det; här gå göromålen rakt öfver hufvudet på en, och ingen har jag till hjälp. Jag började på och tänka, att jag aldrig skulle få se Ester mer.

Det var den hälsning hon möttes med, då hon kom in i förstugan. Tonen var alls icke vänligare än orden.

— Jag har ej kunnat gå så fort, vägen var mycket uppblött, svarade Ester undfallande.

— Det var ingen, som hade tid att hämta vid stationen, och alla hästarna hade varit ute, så att majoren ville ej släppa till någon.

— Jag gick mycket gärna. Och jag vill ännu en gång tacka för att jag fick fara in — det har varit en sådan stor vederkvickelse för mig.

— Nå, så har det i stället varit så lagom vederkvickande för mig att ha allt bestyr, som här har varit, utan någon till hjälp. Först kommo Sundmans hit i går kväll — om jag vetat det förut, så hade jag allt behållit Ester hemma. Jo, det var ett arbete att få allting färdigt och bara den långsamma, tafatta Lovisa till hjälp med servering och dukning. Aldrig har jag varit ute för värre. Så var Ellie orolig i natt, så jag har då inte fått sofva någonting, och för att sätta kronan på verket kom inte mor Lind och hjälpte till med baket i förmiddags, som hon så säkert lofvat, utan jag har fått sköta det själf också, så nog har jag haft sysselsättning, medan Ester varit borta.

— Det var ledsamt, att majorskan haft så mycket besvär för min skull.

— Ledsamt — å för all del, somliga äro därtill födda att få dra lasset själfva och ingen ha till hjälp, som man kan lita på. Det går an för andra att lämna arbetet och fara ut och roa sig, när tillfälle ges — jag undrar just, hur

det skulle gå med hus och hem, om ingen funnes, som ansåge sig skyldig att stanna hemma och se efter allt. Jag kan minsann inte så lätt få komma ut, jag, fast jag väl också kunde behöfva vederkvickelse någon gång; men det är ju väl, att somliga kunna få bli fria och ha roligt, fast de taga tiden från dem, som betala dem för den.

Ester vände sig halft bort för att dölja den rodnad, som steg upp i hennes ansikte vid dessa ovänliga och orättvisa ord. Trött och hungrig som hon var, kände hon dem ännu svårare, än hon kanske skulle gjort annars. Motsatsen mellan den soliga, rena lifsluft hon inandats kort förut och denna isande vind var för stark, hon behöfde några ögonblick för att hämta sig.

— Det gör mig verkligen mycket ledsen, att jag vållat så stort besvär, upprepade hon med vänlig röst; jag skall försöka hinna så mycket mer i eftermiddag.

— Åja, sedan man varit ute och roat sig, brukar man just inte duga mycket till arbete, svarade majorskan. Annars är här nog öfverfullt af göromål. Tvätten måste nödvändigt räknas och skorporna torkas före kvällen, och gossarnes hvardagskläder äro söndriga och måste lagas. Fritiof vill ovillkorligen resa till kronfogdens i kväll, och jag måste naturligtvis följa med, fast jag då mycket hellre stannade hemma,

än jag reser ifrån mitt arbete. Ester får se väl efter Ellie, att hon ej springer ut i köket och blir kall; jag vill ej ha henne sjuk i natt igen.

— Ja, det är nog bäst att röra på spelet då, svarade Ester hurtigt och vände sig åt dörren till köket.

— Ester får väl själf se efter något åt sig att äta, sade majorskan. Jag vet ej, om det är någonting kvar sedan middagen, jag har verkligen inte haft tid att hålla något varmt.

— Tack, jag hittar alltid något, svarade Ester och gick till sina många bestyr, medan hennes matmor begaf sig in i sitt rum för att göra sig i ordning för det tillämnade besöket.

Ingen af dem hade märkt, att de haft en åhörare. En gosse med vaket utseende och ett par lifliga ögon lutade sig öfver staketet kring trappan i den öfre förstugan. Det var ej första gången han varit vittne till ett dylikt utbrott af häftighet och dåligt lynne hos frun i huset samt det stilla tålamod, hvarmed det möttes af Ester, hvilken oftast var den som fick uppbära det. Han stod kvar en stund efter sedan de gått åt hvar sitt håll och tycktes helt allvarsamt begrunda någonting.

Så gick den ena dagen efter den andra under de ständigt återkommande enformiga göromålen, som upptogo tiden från morgon till kväll, ofta under gnat och missnöje från matmoderns

sida, tålamod och undfallenhet från Esters. En efter annan sjönko dagarna under synranden, hvar och en med sina bekymmer och mödor, med sin lättnad och kraft från Gud, med ord som talats, med gärningar som blifvit gjorda, med tankar och önskningar, som upptagit sinnena. De försvunno som sädeskornen i åkern, hvilka strös ut för att aldrig mer synas, men som ändå komma upp igen en gång i den skörd, som växer upp ur dem. Den ena sår ut en sådd af självviskhet, af kärlekslöshet eller likgiltighet för sina medmänniskor, den andra en af stilla fördragsamhet, ödmjukhet och glömska af sig själf i tjänandet af sin omgifning. Och sådant utsädet är, sådan blir skörden. Omärkligt växer den upp och mognar, och såningsmännen själfva kanske ej märka af hvad art den är, förr än stunden är kommen för dem att börja uppskära.

* * *

— Ja, si jag ä' då inte säker om'et, men jag tror det ska vara där borta åt hörnet till.

Gumman, som gaf denna obestämda anvisning, var sysselsatt med att städa en graf på kyrkogården, de som begärt upplysningen voro ett par unga män.

— Det är bäst att fråga Ann-Brita, hon som går där, återtog gumman, hon har varit i

fattighuset längre än jag och skött många grafvar åt herrskaperna. Hon vet nog reda på't.

De båda unga männen gingo åt det håll hon visade och varseblefvo snart en annan liten gumma, som sysslade med kratta och vattenkanna.

— Fröken Ester Hellmans graf, upprepade hon, sedan den ena af främlingarna gjort en fråga; jo, den skall jag visa, den är allt här strax intill.

— Se, den har nog inte blifvit skött på länge, återtog hon, då de stannade vid en vanvårdad grafkulle, öfverväxt med renfanor och annat ogräs samt nedsjunken på ena sidan; så länge herrskapet — majorns — bodde kvar, så brukte Karl Anders, kusken deras, komma och ansa om den emellanåt, fast det nog inte skedde på deras befallning, utan han gjorde't självmant, när han kunde ta sig en ledig stund ibland. Men nu är det fem år sen herrskapet flytta', och Karl Anders han gaf sig in åt sta'n vid samma tid, så nu har ingen sett efter den på länge. Men att det är den rätta, det vet jag då alldeles säkert.

— Jag skall styra om, innan jag far vidare, att den blir satt i stånd, sade den unge herrn. Jag var bekant med henne för länge sedan.

Han tycktes göra detta tillägg för att tillfredsställa gummans tydliga nyfikenhet; då han

ej visade sig hågad att ytterligare gå den till mötes, aflägsnade hon sig långsamt.

De båda främlingarna satte sig på ringmuren midt framför den försummade grafven. Den ene af dem betraktade den med ett tankfullt uttryck; den andre såg sig omkring en stund, hvarefter hans blick stannade vid ogräset, som han långsamt böjde ner med sin käpp. Han tycktes ej vara riktigt nöjd.

— Du är lycklig, du, sade han slutligen, afbrytande sin väns funderingar. Du har redan vid några och trettio år hunnit vara till större välsignelse för människor, än de flesta kunna vara under ett helt långt lif. Det är ett skönt kall du fått, ja det högsta och bästa, att förkunna evangelium och lära dina medmänniskor vägen till det eviga lifvet. Hvilket rikt lif du måste lefva i den verkningskrets du fått dig anvisad! Jag tänker, att en pastor i en stor stad skall ha otaliga tillfällen att tjäna Gud och verka för hans sak.

— Ja, svarade den andre med strålande blick, det är i sanning ett högt och rikt men också ansvarsfullt kall, som blifvit mig anförtrodt. Jag känner djupt min egen oförmåga att fylla det, men jag litar på att den som gifvit mig det också skall skänka mig all den kraft och vishet, som behöfves. Men du ser ej nöjd ut, och jag tyckte mig nästan förnimma ett bi-

ljud af klagan i ditt yttrande nyss. Hvad kan vara orsaken?

— Jag tänkte på mig själf, eller rättare gjorde en jämförelse mellan oss och vår olika uppgift i världen. Du får ägna din tid och dina krafter åt vår mästares tjänst, medan jag —

— Medan du också verkar hans verk på din plats.

— Hur kan du säga, att jag gör det?

— Alla hans rätta lärjungar äro kallade därtill, och jag vet, att du är en sådan.

— Det är just detta jag har så svårt att förstå. Om Herren har kallat mig till att verka för honom, hvarför har han då ställt mig på en plats, där jag icke har tillfälle därtill?

— Hvad menar du? Skulle du sakna tillfälle? Det är icke tänkbart.

— Så är det ändå, återtog den andre med någon otålighet. Du predikar för hundra — ja, tusentals människor, som lockas genom det namn du redan vunnit att komma och höra dig — tro nu icke, att jag afundas dig ditt anseende, jag tycker endast, att du är lycklig, som har sådana rika tillfällen att vittna om Herren. Och så, huru mycket kommer ej du i personlig beröring med människor; du kallas till de sjuka, lidande och på annat sätt olyckliga, och öfverallt får du tala med dem om det som kan vara till deras själs välfärd och Guds ära. Hvad

återigen kan jag göra, där jag sitter på ett kontor största delen af dagen och äfven under de återstående timmarna är upptagen af mitt enformiga arbete? Icke kan man på sådant sätt och under dylika förhållanden vara ett medel, som Gud använder för sitt rikes framgång?

— Hur vet du det? Jag är visss om, att Gud ofta använder oss, utan att vi veta om det själfva, ja, kanske han just så kan göra mest bruk af oss. Han vet, på hvilken särskild plats han kan ha mest gagn af hvar och en, och det är genom att med ödmjukhet och trohet och i kärlek till honom sköta just det kallet, som man arbetar för honom. Därför är det också troheten mer än något annat, som han vill finna hos sina tjänare. Verket, som du menar, — människors frälsning — kan dock icke i egentlig mening utföras af någon annan än honom själf. Icke heller sker ett sådant verk i ett nu, åtminstone är sådant ej det vanliga förloppet; många krafter samverka därtill, kanske under mycket lång tid. Den, som sedan hetes ha varit medlet för en annans omvändelse, torde endast ha fått lägga sista handen vid ett arbete, som blifvit utfördt efter hand genom flera.

— I viss mån kan jag medge, att du har rätt. Jag har nog hittills tänkt mig det så, som att det direkta framträdandet och inverkan skulle

uträtta allt — vara det enda medlet för att föra människor till Gud.

— Jag skall i stället för att anföra några argument berätta något för dig, svarade den unge pastorn, något om henne, som hvilar i denna ensamma, bortglömda graf. Hon var alls icke någon framstående personlighet, i den mening man brukar fästa vid det ordet — hon var en af dessa obemärkta varelser, som det finns så godt om här i världen, hvilka tyckas enkom skapade för att arbeta för andra, utan erkännande, utan vederkvickelse, dömda att gå i ständigt samma kretsgång af hvardagsbestyr, dem andra njuta frukten af utan en tanke på dem som haft mödan. Det fanns ingenting hos henne, som fäste en främmandes uppmärksamhet, inga yttre »gåfvor», som man säger, och icke tror jag heller hon ägde någon annan så kallad begåfning. Hon om någon tycktes ha kommit på en plats, där intet tillfälle gafs att inverka på andra eller utföra ett direkt arbete för Herren. Och ändå —

Han tystnade och försjönk en stund i tankar.

— För mig, återtog han, har hon varit detsamma som räddningståget för den drunknande. Under det andra året af mina teologiska studier hade jag många svårigheter att genomkämpa. Jag hade gjort ett par sorgliga erfarenheter af opålitlighet och det som var än värre hos per-

soner, som hade namn om sig att vara verkliga kristna, och samtidigt fick jag genom andra höra talas om flera sådana fall. Min egen inre ställning var då ej nog afgjord, att icke sådana upptäckter skulle skada mig; se, sådana voro dessa, som kallade sig kristna framför alla andra, sades det till mig; det syntes ju tydligt, huru mycket det var bevändt med deras s. k. tro, när de kunde göra sig skyldiga till sådant, som icke de, hvilka de benämnde världsmänniskor, läto komma sig till last. Jag började se på de kristnas fel, utan att på samma gång ha blicken öppen för hvad Guds nåd verkat hos dem, för hvad den öfvervunnit i deras natur; och följden blef, att jag kände mig alltmera förbittrad. Några kamrater, som jag vid den tiden kom i beröring med, understödde denna skefhet hos mig, och åtskilliga böcker, dem jag ansåg mig böra läsa, bidrogo ej att förbättra saken. Jag fördes allt längre i denna riktning och skulle helt visst ha i missmod eller harm dragit mig undan allt kristligt inflytande och umgänge — just då så behöfligt för mig — om ej Gud hållit mig tillbaka. Och medlet som han använde var mycket enkelt — det var endast hågkomsten af en ödmjuk, ringa kristen.

— Du har hört, att jag i min tidigare ungdom rätt mycket vistades hos släktingar här i trakten. Där i huset fanns en person, hvars

uppgift var att biträda min faster med hushållsgöromålen — och jag skulle också kunna säga, i första hand taga emot de ofta förekommande utbrotten af hennes dåliga lynne. Hon hade ingen lätt ställning, det förstod jag väl, fast jag var ung. Ett enformigt, mödosamt och ledsamt lif måste hon haft, kunde man tycka; men ändå var hon alltid glad, alltid vänlig och tålig. Jag brukade undra, hvad det var, som gjorde Ester sådan, som höll hennes sinne i jämnvikt och gaf henne den prägel af stilla frid, som var så märkbar hos henne. Längre fram förstod jag orsaken: att hon var en verklig kristen.

— Det är kanske icke så svårt att vara en sådan, när man vet sig stå på en bemärkt plats, vet att hela skaror ge akt på ens handlingar: man har däri en kraftig hjälp till att vandra varsamt och noga besinna alla sina ord och handlingar. Det är icke heller så svårt att vara en kristen i stora drag. Men att i det obemärkta, enformiga hvardagslifvet, där allting synes så obetydligt, där mycket förefaller oss alltför ringa att ha något att skaffa med vår egenskap af kristna, där man icke tänker, att någon ger akt på en eller frågar om grunderna för ens handlingssätt — att där och under sådana förhållanden vara trogen, dag från dag, år efter år, det är att gifva ett vittnesbörd, som ingen kan jäfva.

— Ofta, när jag kände mig frestad af tviflen och misstron, stod Esters tåliga och vänliga ansikte för min hågkomst, och jag tyckte mig höra någon säga — kanske det var mitt samvete: Ser du, det finns ändå en äkta, hel, genomgående kristen i världen. Och finnes en, så kan det finnas flera. Se i dem, i henne åtminstone, hvad tron på Kristus kan åstadkomma. Tag icke anstöt af det myckna förvända, se också på den andra sidan.

— Jag kom småningom ur den farliga riktning, som hållit på att draga mig bort, och jag tog icke anstöt af det, som varit till hinder för många. Ester var medlet — men därom hade hon icke en aning; hvem vet, om hon ej varit till samma välsignelse för flera?

Pastorn tystnade. Hans vän, som uppmärksamt hört på honom, tycktes gripen af hans ord.

— Så skulle då äfven det mest obemärkta lif i de hvardagligaste förhållanden och upptaget af de trivialaste sysselsättningar kunna vara till evighetsgagn för andra, utropade han.

— Helt visst. Det är med ett sådant lif alldeles som med stenarna där djupt inne i kyrkmuren. De ligga där undangömda, osynliga för människors ögon; men byggmästaren vet, hvar han lagt dem, och han vet, att ingen enda af dem kan undvaras. Det är just de där dolda stenarna, som äro byggnadens styrka, ja, utan

dem skulle den ju icke ens finnas till. De märkas ej men äro ändå det väsentliga i templet, och detta endast därigenom att de äro hvad de blifvit gjorda till och ligga stilla på den plats, där de blifvit lagda, fyllande just den, ringa och obetydlig som den är. Så är det, tyckes mig, med dessa obemärkta, verkliga kristna, som lefva ett lif, hvars särskildt utmärkande drag är trohet — troheten i det lilla, för Herrens skull. De utgöra de fasta murarna i Guds andliga tempel, hans rätta församling.

— En sådan där dold sten kan ha ännu en uppgift, sade pastorns vän med en varm blick på honom.

— Hvilken då?

— Den att tjäna som underlag för en pelare i templet, en väldig pelare, som bär upp hvalfvet och på samma gång är en af byggnadens förnämsta prydnader.

Han sade ej mer, men då de båda vännerna reste sig för att lämna kyrkogården, tänkte han för sig själf:

— Ester var en sådan sten. Kanske också jag kan få blifva det.

Värde.

Man kunde knappast se ett präktigare och vackrare hem än den rike konsulns. Allt därinom var gediget och dyrbart och vittnade om förfinad smak såväl som rikedom. I synnerhet utmärkte sig konsulns arbetsrum för den trefnad och elegans, som där var rådande. Flera taflor af högt konstvärde, inköpta för mycket höga pris, prydde väggarna; konsuln var nämligen konstkännare. Det var hans nöje att visa dessa skatter för besökande och se deras beundran.

På samma vägg, där den förnämsta målningen var upphängd, fanns också ett annat »konstverk», mycket olikt de andra. Man undrade ovillkorligen, hvarför det blifvit ditsatt — om det kunde vara af misstag? Men eftersom det fick sitta kvar och dammet torkades bort lika omsorgsfullt från det som från alla de andra, måste det väl ändå ha rättighet att behålla sin plats. Hvad kunde då orsaken vara, att det kommit dit? Penningvärde ägde det ej, materialet kunde kanske ha kostat några öre; konst-

värde ägde det ändå mindre; det var icke alls något konstverk, fast det ibland halft på skämt kallades så. Det var ingenting annat än en liten tafla sydd med silke på kartonage, föreställande ett hus med ett träd på hvardera sidan samt några figurer som sannolikt skulle afbilda två människobarn och en hund, i förgrunden — alltsammans ytterligt stelt och smaklöst. Men denna lilla fula tafla var infattad i en dyrbar ram och hade fått en framstående plats, d. v. s. den var upphängd så, att konsuln hade den alldeles framför sig, när han satt vid sitt arbetsbord, och så snart han såg upp eller lutade sig tillbaka i stolen för att hvila några ögonblick, kunde hans blick falla på taflan; och ofta dröjde den länge och med välbehag vid den, medan han tycktes glömma de verkliga konstskatterna.

— Sofi undrar visst, hvarför den där lilla taflan har fått så fin ram och blifvit satt där ibland alla de målade, sade konsulns hushållerska, som var inne i rummet en dag i sällskap med en främmande.

— Ja, jag tycker inte precis den hör ihop med det andra.

— Nej, men jag tror bestämdt, att konsuln hellre skulle förlora alla de fina taflorna, som jag ändå vet, att han gifvit många tusen kronor för, än den där lilla utsydda biten. Se, det är

ett minne fäst vid den. Jag skall vakta ut brasan, det är snart tid att stänga spjället, och om Sofi vill stanna här, så skall jag tala om, hur det är med »det dyrbaraste konstverket», som konsuln brukar kalla sin lilla tafla.

— Jag har nu varit här i tolf år, återtog hon, och herrskapet var barnlösa när jag kom, liksom de äro nu. Men de hade en gång haft ett enda barn, en liten flicka; jag har hört alltihopa af portvaktens, som voro här redan i konsulns fars tid och känna till allt så väl. Och herrskapet var förstås mycket kära i sin lilla Gerda, och hon skulle ha varit ett sådant snällt och vackert barn, alltid glad och alltid vänlig mot alla människor. Sista julen hon lefde — det är nu tjugo år sen — hade hon sytt den här lilla taflan åt sin pappa — hon var inte mer än fem år då. Strax på nyåret blef hon sjuk, och fast det gjordes allt som var möjligt att göra, kunde hon inte räddas utan dog efter några dagar. Herrskapet sörjde förfärligt, och det förstås, man ser nog, att de sakna henne ännu. Konsuln lät sätta in hennes lilla tafla i den dyra ramen och hänga upp den så, att han kunde se den, bara han tittade upp från sitt arbete. Och där har den hängt nu i så många år. Det hände en dag, att jag kom in och fick se honom stå och se på den, så jag trodde han inte ens hörde, att någon kom in; och när

han vände sig om, hade han ögonen fulla af tårar.

— Anna vet ju, hvem som sytt den här, sade han till mig, och förstår hvarför den är så kär för mig. Lilla Gerda gjorde den för att bereda mig en glädje. Den hade nog kostat henne mycket arbete, och det var en sådan stor fröjd för henne att få göra den åt mig. Det låg den renaste barnakärlek infattad i hvartenda styng, det kunde man vara viss om, och därför har den lilla taflan ett mycket stort värde för mig och skall ha det alltid.

Den främmande gick, men nya tankar väcktes hos henne genom denna obetydliga tilldragelse.

Hon återvände till sitt eget anspråkslösa hem, så helt olikt det hon kommit ifrån. Väl vårdadt var det, men enkelt ända till torftighet. Hon drog ut en byrålåda och tog fram en stickning.

— Det är så tarfligt, sade hon för sig själf, i det hon höll upp arbetet och betraktade det, alltför tarfligt, har jag tyckt, att gifvas till Herrens sak. Och så obetydligt — det kan ej inbringa många öre. Nej, penningvärde äger det knappast något alls, och jag vet, att människor skola säga, att det är fult, kanske ej heller väl gjordt. Men Herre, du vet, att jag så gärna ville tjäna dig äfven på detta sätt, och du försmår

icke min gåfva, fast jag ej kan åstadkomma någonting dyrbart eller vackert, liksom den rike konsuln icke försmådde den lilla fula taflan utan tvärtom lät sätta den i en dyrbar ram och gaf den en hedersplats i sitt rum och ofta låter sin blick hvila på den med kärlek, ty det var ju hans barn, hans eget barn, som gjort den åt honom och gifvit den i kärlek. Och jag är ditt barn, Fader.

Ett gladt leende upplyste hennes ansikte. Hon sköt igen lådan, tog stickningen och satte sig vid fönstret för att vid det återstående dagsljuset fortsätta det i missmod en gång undanlagda arbetet. Det växte under hennes flitiga händer, och i hvarje maska inväfdes kärlek och tacksamhet till den himmelske Fadern. Och i hans ögon om än icke i människors blef det fula, simpla arbetet skönt och dyrbart, hans blickar hvilade visserligen med välbehag därpå, och helt säkert hade det för honom ett ojämförligt större värde än många dyrbara och präktiga *köpta* skatter — betalade med människors bifall och beundran; och nog skall det en gång blifva omtaladt och äradt af honom.

Ty det var gjordt af hans barn, och det var gjordt af kärlek till honom.

En af Guds undangömda.

— Lofva mig en sak, Eva, att du aldrig öfverger Sven. Svårt är det för mig att lämna er båda, det vet Gud, men för dig, barn, kan jag ändå vara lugn — det kan jag inte för honom.

Det var första gången Eva hörde sådana ord af sin mor, och hon såg förvånad på den sjuka. Var modern då verkligen nöjd med henne? Var hon det icke med hennes bror? Det hade hittills alltid sett ut, som om förhållandet varit tvärtom.

De båda syskonen hade varit faderlösa, alltsedan de voro helt små, och modern hade dragit sig fram med dem i stor fattigdom. Tidigt hade de fått lära sig arbeta och bidraga till den lilla familjens underhåll, åtminstone Eva, och så hade det lyckats för de tre att under försakelser och sträfvan hålla tillsammans i sitt eget hem.

Fru Hult älskade båda sina barn lika mycket, åtminstone trodde och sade hon så själf, och hon sökte alltid att vara rättvis. Dock be-

höfdes ej mycken skarpsynthet för att märka, att Sven hade företrädet. Kring honom hade alltid hennes förhoppningar samlats, han skulle bli hennes stöd på ålderdomen och, innan den kom, hennes förnämsta glädje. Så vacker han var med sitt mörka hår och de klara ögonen och faderns hållning — han blef alltmera lik honom för hvart år. Och liflig var han och full af lefnadslust, fast denna kanske ibland gaf sig utlopp på ett sätt, som ej var så alldeles angenämt för hans omgifning. Men han var ju pojke, och sådana måste ha frihet att rasa ut litet, man fick ej stänga dem för mycket, menade fru Hult.

Sven hade ej det allra bästa namn om sig i skolan eller bland grannarna. Han var öfvermodig och tyrannisk mot de svagare, och många voro de klagomål, som ingingo öfver honom från de förorättades mödrar. En och annan äldre kamrat tog sig stundom för att skipa rättvisa på ett mera direkt sätt, när han lyckades få fatt i fridstöraren. Detta hade sig dock icke så lätt, ty i likhet med andra öfversittare var Sven feg och höll sig undan för dem han hade skäl att anse som sina öfvermän och vänta sig vedergällning af. Fru Hult tog alltid hans försvar såväl vid klagomålen som när hennes gosse råkat ut för »elaka kamrater».

Den som fick lida mest genom hans be-

teende var systern. Oaktadt hon var ett år äldre, var det alltid hennes lott att gifva efter. Sven insåg mycket tidigt sin makt öfver modern och förstod att begagna sig däraf. Hvad han än haft för sig, alltid var det någon annan som fick skulden, alltid blef han ursäktad. Af Eva fordrades nästan utan undantag, att hon skulle ge vika, just därför att hon var den äldsta och var flicka.

Så hade Sven alltmer fått öfvertaget i sitt hem. Grannarna skakade på hufvudet och förutsade, att fru Hult nog skulle få sorg af den pojken, så som hon skämde bort honom, andra beklagade Eva, som blef åsidosatt för hans skull. En och annan sökte väl också att genom vänliga ord åtminstone, om det ej gick för sig på annat sätt, bereda henne en liten ersättning för tråkigheterna i hemmet, och i detta afseende var ingen flitigare än snickarens Karl. Några gånger hade han visat sitt deltagande genom att uppträda som Evas försvarare på ett handgripligt sätt; och som han var stor och stark och flera år äldre än Sven, hade han alltid gått segrande ur striden. Men Eva hade fått erfara så många ledsamma följder genom broderns nederlag, att hon i tysthet bedt sin riddare att icke mer visa henne sin tillgifvenhet på detta sätt; och han gjorde henne till viljes. När Eva hämtade vatten från brunnen — ett göromål

som Sven helt lugnt öfverlämnade åt systern — var Karl vanligen till hands för att hjälpa henne, alltid när vädret eller väglaget var svårt. Äfven andra små tjänster fann han tillfälle att då och då göra henne.

Så växte de upp, och Eva och Karl voro ej längre barn. De konfirmerades på samma gång. På Karl tycktes denna beredelsetid icke göra något djupare intryck, men dess mer var detta förhållandet med Eva. Hon hade ej kunnat undgå att märka, att hon i många fall blifvit orättvist behandlad, och hvad hon icke själf varit vaken öfver hade andra gjort henne uppmärksam på; detta hade alstrat en begynnande bitterhet hos henne både mot modern och Sven, och redan många gånger hade hon gifvit luft åt denna känsla. Förhållandena i hemmet hade ingalunda blifvit bättre däraf. Men under lästiden vaknade hon upp öfver sig själf och sin ställning till Gud och medmänniskor. Synden blef uppenbar för henne med all sin skuld och dom, och hon fann ingen ursäkt för sig själf; men hon lärde också känna den enda rätta vägen till frid, försoningens hemlighet blef uppenbar för henne, hon omfattade den med sitt hjärtas tro, och allt blef nytt för och inom henne.

Den stora förändringen försiggick tyst och obemärkt, liksom fröet utvecklar sig i mullen

och osedt af människoögon gror och skjuter ned en rot i jorden; men en brodd går äfven uppåt, späd och ringa i början, så att den lätt förbises; så växer den högre och starkare, och den kan ej längre undgå att bli bemärkt. Evas nya sinne gaf sig icke till känna med stora ord eller dömande om andra eller tal om hvad hon själf erfarit, men det framträdde i ett kärleksfullare väsen och mera tålamod. Hon hade ganska mycket inom sin natur att öfvervinna, mången osedd strid att utkämpa i tysthet mot afund och häftighet, och hon afgick ej alltid med seger. Men under striden mot det egna jaget växte det nya lifvet i allvar och fasthet.

Modern märkte till en del hvad som försiggick; förändringen var tillräckligt stor, för att den skulle varseblifvas af både henne och andra. Hon undrade i tysthet däröfver. Kanske kom det an på att Eva nu var stor och därför förståndigare, att hon blifvit sig så olik. Så tänkte hon först, men hon kunde ej undgå att inse, att det var något mer. Hvad kunde det vara? Eva var af naturen ej meddelsam, och modern hade ej heller brytt sig om att komma hennes slutna natur till hjälp. Särskildt svårt hade den unga flickan att tala med någon människa om det som låg henne mest på hjärtat, i synnerhet med dem som stodo henne närmast i lifvet. Hon visste, att ingen af dem skulle förstå henne,

och hon bäfvade för att kanske få höra ett hånfullt eller ringaktande ord om det som var för henne dyrbart och heligt, och så förblef hon tyst som förut, kanske mer.

För öfrigt hade de ej mycken tid att tala med hvarandra. Eva var linnesömmerska och var mycket borta, och när hon ibland arbetade hemma, satt hon träget vid sin symaskin från morgon till kväll. Fru Hult tvättade och strök, såsom hon gjort alltsen hon blef änka.

Om söndagarna kunde de ju haft mera tillfälle att vara tillsammans; men fru Hult tycktes då vara mer upptagen än vanligt af sina bestyr för hemmet, hvilka hon menade sig ej ha tillräcklig tid att sköta de öfriga dagarna i veckan. Sven tillbragte dagen i sällskap med kamrater, ibland under utflykter till landet. Eva gick och hörde Guds ord och gjorde ofta försök att få de sina med sig, hvilket dock endast sällan lyckades. Hennes inre lif tillväxte småningom och under ogynnsamma förhållanden, såsom mången skulle säga. Det fanns ej många tillfällen i hennes hemort att höra ett lefvande vittnesbörd, och icke hade hon heller många vänner att meddela sig åt, tillbakadragen som hon var. En och annan hade hon ju träffat samman med, som hade samma sinne som hon, men mest var hon för sig själf under de stunder hon fick lediga från arbetet och då modern ej behöfde

hennes hjälp. Kraften tillströmmade från de fördolda källorna direkte, icke genom människors inflytande.

År efter år gick. Sven växte upp till en ståtlig ung man, mer än någonsin moderns stolthet. För hans skull arbetade hon utan att spara sina krafter, för hans skull försakade hon huru mycket som helst. Han skulle bli någonting högt i världen, ett handtverk var för simpelt för honom; därför gick han in på tekniska skolan, och det kostade mycket att hålla honom där. Själf kunde han ju ingenting förtjäna, men han hade stora fordringar, ty han ville ej i något stå efter sina kamrater, som hade bättre tillgångar. Fru Hult sträfvade och sparade för att kunna förse honom med allt hvad han menade sig behöfva, Eva likaså. Den förra gjorde det gärna och utan ringaste tanke på ersättning. Systern älskade honom väl också, men för henne var det icke lika lätt att försaka för hans skull, helst han visade så föga tacksamhet och lika litet kärlek nu som under barndomen. Mer än en gång lät han henne veta, att hon var ful — Eva visste det ju mycket väl själf, men i alla fall var det icke behagligt att få höra det af en annan, helst när det tydligen sades i afsikt att såra. Sven var ju frisk och stark, hvarför kunde icke han arbeta som andra och åtminstone bidraga något till deras uppehälle? Hvad behöfde

han stiga upp till en högre ställning i lifvet än de? Var väl han för god att blifva kroppsarbetare? Om han nu verkligen lyckades komma så långt, som modern hoppades och han själf påstod, skulle han kanske sedan se ner på dem och icke vilja höra samman med dem. Eva hade vid mer än ett tillfälle märkt, att han sett förlägen ut för sina närmaste och sina förhållanden, när han varit i sällskap med sina fina kamrater. En dag då hon och modern hjälptes åt att bära en korg nystrukna kläder till dess bestämmelseort, mötte de Sven tillsammans med ett par unga herrar, och han undvek dem alldeles tydligt. Modern låtsade ej om att hon märkte det, men Eva såg i alla fall, att hon gjorde det.

Kunde det vara skäl i att arbeta så, som de gjorde, för hans skull och hjälpa honom fram på en väg, som ej tycktes vara till någon välsignelse för honom själf och säkert ej heller skulle bli till glädje för dem? Sådana tankar rörde sig ofta inom Eva; blott en enda gång uttalade hon dem för modern.

Eva hade sparat och samlat ihop under en lång tid för att kunna köpa sig en ny vinterkappa, som hon var i stort behof af. Så blef Sven bjuden på bröllop i en kamrats hem och ansåg sig ovillkorligen behöfva nya kläder. Att försaka bjudningen föll honom aldrig in — na-

turligtvis kunde det ej komma i fråga att säga det rätta skälet, och något annat hade han icke. Fru Hult ville ändtligen, att han skulle gå; dels var det ju ett nöje för honom, dels gaf det anseende att få vara med i en så fin krets. Det vore rent af orätt att icke bereda honom tillfälle därtill. Nog måtte man väl kunna skaffa pengar; själf hade hon litet undanlagdt för kommande behof under vintern, och så hade ju Eva sina besparingar. Kappan kunde hon mycket väl undvara ännu ett år, och med det öfriga man ämnat anskaffa gick det också för sig att dröja.

Eva gjorde invändningar, modern höll i sig. Då gaf Eva luft åt sina känslor och sade ut hvad hon så länge tegat med. Allt det missnöje, som omärkligt samlats i hennes hjärta droppvis under åratal, kom nu fram som en ström. Moderns partiskhet, broderns självviskhet och högmod, allt detta som upprört henne, måste ut öfver hennes läppar.

Fru Hult väntade, till dess hon tystnat, och sade så blott några ord, som dock voro nog att hejda Eva.

— Jag tänkte, att ditt myckna läsande och hörande af Guds ord hade gjort dig bättre än oss andra, men jag kan inte finna, att det är så. Du är inte annorlunda än de som du klandrar.

Hon gick hastigt ut ur rummet, och Eva satt som bedöfvad vid sitt arbete. Hvad hade

hon sagt? Orden hon talat, tonen, allt kom igen med pinsam tydlighet. Hvilket dåligt vittnesbörd hon afgifvit! Hade hon då alls icke gått framåt, stod hon kvar på samma punkt som för flera år sedan, då hon först begynte lefva sitt nya lif? Midt under de förebrående tankarna, som gjorde henne så olycklig, var där ändå en ljusstråle; de väntade sig något bättre af henne, emedan hon var en kristen! Således erkände modern och kanske flera, att det var något annat med henne än med dem. Så mycket viktigare då för henne att vandra värdigt sin höga kallelse.

Under flera timmar varade striden inom henne. Först måste hon erkänna sin brist på kärlek till brodern och tysta ner den ursäktande rösten, som alltjämt hviskade: tänk, hurudan han är emot dig! Så kom minnet af många andra brister och fel i sammanhang med detta, alldeles som den ena länken i en kedja drager efter sig den andra. Och när hon sökt och funnit tillgift för det förgångna, kom tanken på framtiden och ett innerligt begär att godtgöra, att känna och bevisa kärlek mot de närstående och framför allt att ära honom, efter hvars namn hon kallade sig. Till sist var det nu den där uppoffringen, som begärts af henne. Hon såg, att hon borde göra den, och hon ville det, men ändå kostade den på henne. Om det varit för

en nyttig sak, skulle det ej varit svårt — men nu! Och det var i alla fall tråkigt att gå i den gamla slitna kappan ännu en vinter. Eva tvekade; men så kom hon ihåg frälsarens ord: »Om någon vill taga din lifklädnad från dig, så låt honom få manteln med.» Hon tänkte, att det kanske var han, som ville ha detta offer af henne, och därvid blef hon glad. Gärna, gärna gaf hon det för hans skull.

Då fru Hult kom in igen, lämnade Eva henne pengarna. Hon tog emot dem med en forskande blick på dottern.

— Kanske det ändå är illa att taga dem ifrån dig, sade hon tveksamt. Du kanhända ångrar dig sedan.

— Nej, det hoppas jag, att jag icke skall göra.

— När Sven slutat sina studier och fått en god plats, skall han återgälda dig mångfaldigt hvad du gjort i dag.

Eva svarade ej, hon delade icke moderns förhoppningar. Men hon behöfde ju ej bry sig om framtiden, hon ville blott taga den närmaste stunden och göra allt för den mästare, i hvars tjänst hon ingått.

Tiden gick, och Sven slutade sin kurs samt fick anställning i den stad, där de bodde. Det var ej särdeles stor aflöning han erhöll att börja med, dock skulle han mycket väl kunnat lefva därpå och äfven haft att dela med sig af; men

hans lefnadsvanor hade blifvit sådana, att inkomsterna nätt och jämt ville räcka för hans egna behof. Modern och systern fingo arbeta som förut, allt var sig likt som under de föregående åren. Fru Hult ville ej höra en anmärkning om Sven, och Eva kämpade i tysthet för att öfvervinna hvarje känsla af bitterhet och missnöje, som ibland uppkom hos henne. Det var ju bäst för hemfridens skull att tiga och tåla, äfven när broderns fordringar syntes henne orimliga; det var bäst äfven för hennes egen skull, att hon talade endast med Gud om det som tryckte henne, det insåg hon mer och mer. Icke föll den tanken henne in, att hon skulle kunna förhärliga sin mästare genom sitt tysta tålamod, det skulle synts henne alltför högt; men hon ville åtminstone undvika att ge den minsta anledning till ringaktande af hans namn.

Något mer än tre år efter sedan Sven slutat sina studier sjuknade fru Hult. Sjukdomen blef långvarig och tog en betänklig vändning. Eva delade sig mellan vården om modern samt arbetet, som nu måste drifvas med ännu mer ifver än vanligt, ty inga besparingar funnos, och det kostar att vara sjuk. Tungt kändes det många gånger för henne, mest därför att hon rönte så liten uppmuntran och tacksamhet. Hon höll dock ut, nöjd med sin Herres behag.

Så blef hon en dag öfverraskad af moderns

ord: Öfvergif aldrig Sven — för dig kan jag vara lugn.

— Ja, svarade hon, så snart hon hunnit något hämta sig från sin förvåning, visst vill jag taga hand om Sven, om han bara låter mig göra det.

— Om du bara kunde vara litet gladare och vänligare mot honom — du är så tyst, och det kännes tungt för litet hvar, så mycket mer då för en ung pojke som Sven.

Moderns första ord hade varit som en liten solglimt, men så skulle det genast komma ett moln och skymma bort den. Måste det då alltid finnas fel i allt hvad hon gjorde, huru mycket hon än bjöd till? Först ville det gamla sinnet resa sig inom henne, men hon betvingade sig. Hon tänkte på hvad modern hade tillagt: för dig kan jag vara lugn. Hvad kunde väl orsaken vara till detta, om ej att hon ansåg henne som en kristen? Och återigen kom den frågan med särskild kraft: har du bevisat dig som en sådan inför dina närmaste? Hade Eva då kanske icke gjort nog, när hon gaf dem sin tid, sitt arbete, sina penningar? Hon såg nu, att det fattades någonting väsentligt. Det intresse hon skänkt dem hade icke varit sådant som det borde; hon hade handlat mer af pliktkänsla än af kärlek. Visserligen var det hennes fasta vilja att göra allt för Herrens skull, men det hade

ändå icke skett på rätta sättet. Gud älskar en glad gifvare, men hon hade gifvit mer af plikt än af fritt hjärta.

Ej heller hade hon gifvit af det bästa hon ägde. Under de tysta kvällstimmarna, då hon satt vid arbetet, hade samvetet mycket att säga henne. Hon sökte förgäfves urskulda sig med, att hvarken modern eller brodern brytt sig om de ting, som utgjorde hennes största dyrbarheter; hon visste mycket väl med sig, att hon icke gjort sig någon möda att söka förmå dem till något annat.

Så hade hon då gjort sig skyldig till den största självviskhet, under det hon trott sig vara mycket uppoffrande. Hon såg med förskräckelse, huru tomt på kärlek hennes hjärta ändå var, och hon kände sig också alldeles oförmögen att själf åstadkomma någon ändring häruti.

Fru Hult sof lugnt. Eva föll på knä invid hennes säng och utgöt sin sorg och sin nöd inför Gud; och medan hon så gjorde och ångestfullt ropade efter hjälp, kände hon, huru en ny kärlek genomströmmade henne, ett innerligt deltagande för dessa båda, som stodo henne närmast i lifvet, ett varmt intresse och ett mäktigt begär att vara dem till gagn. Aldrig förr hade hon erfarit en så snar och påtaglig bönhörelse.

Just som hon stigit upp igen, bultade det

häftigt på den yttre dörren. Hon gick ut och öppnade för Sven, som kom hem. Eva såg genast, att han ej var fullt nykter; det var nu ej första gången sådant hände. Förr hade hon tagit emot honom med skarpa ord eller en föraktfull tystnad; nu hjälpte hon honom vänligt af med ytterrocken.

— Vill du inte vara så snäll och gå så tyst du kan, Sven. Mamma sofver.

Sven var ej så berusad, att han icke märkte olikheten i systerns sätt.

— Ja, ja, svarade han med ett försök att röra sig varsamt, du är snäll du, syster min, som sitter hemma hos henne. Jag skall nog hjälpa er, så snart jag kan, men ser du, jag har inte tillräckligt ännu.

— Det där skola vi tala om en annan gång, svarade Eva sakta. Kom nu bara in i ditt rum, så är du snäll. Vänta, låt mig få hjälpa dig.

Hon var själf förvånad öfver att icke längre erfara något af de forna känslorna; endast ett innerligt, förut obekant medlidande behärskade henne, och varma, ifriga böner stego upp ur hjärtats djup, medan hon gjorde hvad hon kunde för brodern. Gud hade visserligen gifvit mer, än hon väntat sig.

Eva gick in till modern, som fortfarande sof, och ställde sig vid sängen. Då hon be-

traktade det bleka, aftärda ansiktet, greps hon af en outsäglig ångest. Många gånger förut hade den tysta frågan uppstått: hur skall det gå med hennes själ, om hon dör? och hon hade uppsändt brinnande böner för moderns frälsning; men talat med henne därom hade hon aldrig gjort. Den naturliga slutenheten hade hindrat henne, och hon hade äfven varit rädd, att ett sådant försök skulle tagas illa upp och kanske verka motsatsen till det hon åsyftat. Hon hade också gömt sig bakom den undskyllan, att det icke vore tillbörligt för en dotter att tala på det sättet till sin mor och att det vore bättre att vittna genom sitt lif än genom sina ord; och när lifvet var så fullt af brist, var det ju icke stora utsikter för att orden skulle hafva någon ingång. Hittills hade hon nöjt sig med dessa undflykter; men i denna stund, när hon nyss förut känt sig genomträngd af den innerliga kärlek, som kommit direkte från Gud såsom ett svar på hennes bön, kunde de ej längre hålla stånd. Eva visste icke hvad hon skulle säga eller huru det skulle gå till, hon visste blott, att hon icke längre kunde stå ut med den tanken, att modern icke ännu hade sin sak uppgjord med Gud. Ånyo knäböjde hon vid bädden och bad om vishet och ledning.

Fru Hult kände sig starkare följande dag. Sven var retlig och missnöjd med allt vid fru-

kosten. Eva sökte förekomma hans önskningar och ställa honom till freds, så godt hon kunde, men all hennes vänlighet tycktes blott förvärra hans lynne. Under tiden tänkte hon på det modern sagt dagen förut, att hon borde vara gladare i Svens sällskap och göra hemmet trefligare för honom. Hon ville det ju så gärna, men hon tyckte sig alls icke ha någon förmåga, och hon var så ovan vid sådant, hon stackars arbetsträl. Och under tanken på allt detta var hon ännu mer tystlåten än vanligt. Broderns tankar tycktes gå i samma riktning som hennes.

— Hvarför säger du inte ett ord, utbrast han; du är då bra otreflig, som aldrig gör annat än tiger — när du inte träter på mig.

En klar rodnad for öfver Evas bleka ansikte.

— Jag har ej så mycket roligt att tala om, svarade hon, som bara sitter vid mitt arbete från morgon till kväll, och så är ju mamma sjuk också.

— Å, hon är ju bättre, hon kommer sig nog och blir snart frisk igen.

— Det vore väl, om det ginge så, men det är nog inte att hoppas.

— Usch, hvad det är tungt och tråkigt här hemma! Det är verkligen tid på att ge sig af åt annat håll, så kanske jag kan få det trefligare.

— Hvad menar du, Sven, frågade Eva förskräckt.

— Å, det kunde väl vara roligt att komma ut litet och se sig om i världen och inte sitta i den här hålan hela sitt lif.

— Men du har ju din plats här — skulle du lämna den utan att ha någonting annat?

— Jag måtte väl kunna få bättre än det här, om jag flyttar till en annan stad. Hvad har jag här kanske? Klen aflöning, kitsliga förmän och en hel hop otrefliga kamrater.

Eva tänkte, att han tycktes finna åtminstone somliga af sina kamrater mera trefliga att sällskapa med, än som var önskvärdt; men hon sade det ej.

— Och aldrig blir man aktad för något heller, återtog Sven, så länge man går hemma i den stad, där man är född och har växt upp. Det är mycket bättre att komma på en ny ort, där ingen känner till, att man är ifrån ett fattigt hem. Här tycker hvar för en som helst, att han kan sätta sig öfver en och mästra en. Kom inte den där oförskämda Kalle Björk i går och anföll mig.

— Hur var det, frågade Eva lifligt.

— Jo, vi hade varit inne på ett kafé, jag och några stycken till, och när vi kommo ut, så träffade jag just på honom. Jag hälsade för gammal bekantskaps skull, fast vi annars inte

ha något att göra med hvarann. Det föll sig så, att jag kom att gå några steg efter de andra, och bäst det var, hade jag honom bredvid mig; och om inte han tog sig för att hålla en riktig predikan för mig, att jag var stadd på en dålig väg och behöfde vända om och börja ett annat lif och hvad det var allt han pratade. Och så menade han, att jag inte uppfyllde mina skyldigheter mot er — ja, det sade han — kanske du har gått och beklagat dig för honom?

Han vände sig häftigt mot systern.

— Nej, svarade Eva lugnt, hvarken för honom eller någon annan.

— Men du träffar honom i alla fall?

— Det är mycket sällan. Som du vet, har han varit på andra håll långa tider.

— Jag vet visst ingenting om hvad han har för sig, men det tycks du göra i stället, utbrast Sven. När du träffar honom härnäst, kan du hälsa från mig, att han gör bäst i att inte lägga sig i mina angelägenheter.

Han tog med detsamma sin hatt och skyndade ut. Eva hade så gärna velat följa efter och säga några vänliga ord, men hon vågade icke. Kanske hon bara skulle reta honom därmed, när han nu befann sig i den sinnesstämningen.

Sedan hon ordnat i köket, gick hon in till

modern och satte sig vid sitt arbete. De voro båda tysta länge.

— Hvad var det du bad om i natt, Eva, sade fru Hult plötsligt. Du var så upprörd.

— Var mamma vaken, frågade Eva häpen; kanske jag störde mamma?

— Nej, det gjorde du visst inte. Hvad bad du om?

— Jag bad för mig själf om mera kärlek och vishet — och för mamma.

— Hvad för mig?

— Detsamma som jag alltid bedt om, svarade Eva med ansträngning, fast kanske ifrigare nu än förr — att mamma måtte bli frälst.

— Hvad menar du med att bli frälst — hur skall jag bli det? Säg, Eva!

Isen var bruten, de kunde tala öppet med hvarandra så som aldrig förr. Eva tänkte alls icke på att det var hon, som nu lärde modern; hon tyckte sig veta så litet, hon kunde endast berätta hvad hon själf erfarit, huru hon först funnit frid, och hvar hon alltjämt fann den. Hon talade också om sina strider och huru hon sökt och fått kraft. Det var inga märkvärdiga erfarenheter och inga höga ord, blott en enkel kristens dagliga lif, men ett lif i sanning och uppriktighet inför Gud.

Fru Hult gjorde då och då en fråga; sedan Eva slutat, låg hon stilla en stund.

— Kom och sätt dig hos mig, Eva, sade hon slutligen. Skall jag tala om för dig hvad som rört sig inom mig under alla de här åren? Jag såg nog, att du hade fått ett annat sinne alltsen din konfirmationstid, men jag ville inte tänka på hvad som var orsaken till det. Emellanåt måste jag medge för mig själf, att det var för att du höll dig till Guds ord, som du var — så olik oss andra, fast du hade ditt lynne att kämpa emot; men jag slog bort sådana tankar, och jag förstår nu, att det var därför att de dömde mig själf. Jag ville inte böja mig för Herren Gud.

De talade länge med hvarandra, och Eva läste för modern sådana ställen i bibeln, som hon tänkte skulle passa bäst.

— Bed nu för mig, men högt, sade fru Hult.

Eva kände sig helt förskräckt. Aldrig i sitt lif hade hon bedt, så att någon hört det, aldrig heller så där enskildt tillsammans med någon. Men modern upprepade sin önskan ifrigare än förut, och det var ingen annan råd än att försöka uppfylla den så godt hon kunde.

Efter denna dag rådde ett nytt förhållande än förr emellan mor och dotter. Fru Hult var också en annan än hon varit. Eva hade den glädjen att se henne med tro mottaga frälsningen i Kristus. Det blef en underbar tid,

som nu följde, och för Eva var den till stor och uppenbar välsignelse.

Fru Hult tillfrisknade väl, men hennes krafter voro för alltid brutna, hon kunde ej återtaga sitt arbete utan blott sköta om ett och annat i hemmet samt hjälpa Eva något. Sven var hemma litet mera än förut och delade också kostnaderna för hushållet. Det var den lugnaste och lyckligaste tid de upplefvat.

Efter några månader kom ett nytt anfall af sjukdomen. Den blef ej långvarig denna gång. Villigt och utan fruktan förnam den sjuka den förnyade kallelsen att bryta upp, ty nu visste hon, att hon gick hem. Före sin död tog hon ännu en gång löfte af Eva, att denna icke skulle öfvergifva brodern, utan om möjligt hålla samman med honom.

De stannade kvar i det gamla hemmet, och en tid gick allt bra. Men småningom drogs Sven ånyo in i sitt gamla lefnadssätt, och Evas oro för honom växte. Hon sökte, allt hvad hon kunde, att göra hemmet trefligt för honom, och mer än en söndagskväll stannade hon hemma för hans skull och bad honom taga en vän med sig hem i stället för att gå ut. Ett par gånger gjorde hon också försök att få honom med sig i kyrkan, men det var allt förgäfves.

— Vill du göra mig till läsare, som du är själf? Det lyckas aldrig, det säger jag dig.

En dag omtalade han helt oväntadt, att han ämnade göra allvar af sin plan att flytta. Han hade fått en anställning i en af grannstäderna och skulle ofördröjligen flytta dit.

— Hur tänker du ställa det för dig där, frågade Eva öfverraskad.

— Å, alltid får jag mig ett rum att bo i, och mat finns naturligtvis.

— Men det blir ju inte något hem. Jag tänkte vi skulle hålla tillsammans så länge. Hvad skall jag taga mig till, om du öfverger mig?

Sven såg förvånad och misstrogen på henne.

— Du har väl ej haft mycken hjälp eller trefnad af mig, svarade han dystert.

— Sven, låt mig få följa med dig, bad Eva.

— Ja, om du ändtligen vill, så kan du ju göra det, men du får ej ställa några fordringar på mig.

Det lät ej mycket uppmuntrande, och Eva undrade, om det verkligen vore skäl att göra en så stor uppoffring för hans skull, när hon kanske ändå ej skulle göra honom något gagn därmed. Ty en uppoffring var det för henne att lämna staden, där hon dock hade sitt hem, huru enkelt och fattigt det än var. Några vänner ägde hon ju också samt framför allt sina kunder. Det kunde vara ganska osäkert, om hon skulle få arbete i en främmande stad, åtminstone den första tiden. Dessutom var det ej mycket att

räkna på, att Sven skulle bli nöjd där heller; kanske han snart skulle tröttna och ge sig af åt annat håll. Hon satte allt bra mycket på spel genom att följa honom, och han var ju icke alls angelägen att hon skulle göra det. Kanske hon till och med kunde få höra, att hon hängt sig på honom och var en börda, ifall hon ej blef i stånd att förtjäna tillräckligt för sin egen räkning.

Det var nog ett steg, som tålde att tänka på, men Eva behöfde ej lång besinningstid. Emot alla invändningar, som hennes förstånd gjorde, ställde sig minnet af moderns bön, att hon icke skulle öfvergifva Sven, samt känslan af medlidande, af intresse för honom, den innerliga åstundan att det skulle gå honom väl, behofvet att få vara något för honom, att få hjälpa och omhulda honom — med ett ord kärleken, som blifvit henne gifven den där aldrig glömda natten och som aldrig blifvit tagen ifrån henne, trots allt som kunnat hota att göra den om intet. Hon kunde icke skiljas från Sven, och hon ville det ej heller. Detta var Guds väg för henne, han skulle också sörja för henne.

Genom en bekant hade Sven fått bostad i den främmande staden. Han reste förut, och Eva följde efter med sakerna en vecka senare. Sven stod just färdig att gå till sitt arbete, då hon kom, en kulen, regnig höstdag, och hon fick därför ensam bestyra om uppackningen och

iordningställandet af det lilla hemmet. Eva arbetade flitigt och fann med nöje, då kvällen kom, hur hemtrefligt det såg ut i de förut så ödsliga rummen. Där stodo ju de gamla välbekanta möblerna, gardinerna voro upphängda för fönstren, till och med växterna hade hon tagit med; och när nu brasan i kakelugnen kastade sitt vänliga sken öfver det dukade kvällsbordet, såg där verkligen inbjudande ut.

Sven kunde ej annat än tycka så, när han kom hem, och han hälsade på systern med mycket större hjärtlighet, än denna kunde påminna sig, att han någonsin visat henne.

— Å, tänk, Eva, hur har du burit dig åt för att få det här ruskiga hybblet att se så trefligt ut?

— Det är ingen fara med rummen, Sven, bara man har litet att ställa med, svarade hon gladt. Vänta bara, tills jag får tid på mig, så skall du få se, att här skall bli riktigt fint.

De gingo snart till hvila. Eva kände sig lycklig, då hon kom in i sitt lilla rum; allting såg så lofvande ut, att hon kunde med gladt mod möta framtiden. Sven hade tyckt om att hon kommit, och han hade varit nöjd, det var det viktigaste; och så hade hon utsikt att få arbete.

Dagen förut, just under det hon varit som ifrigast upptagen af bestyren med packningen,

hade hon hört någon komma in i förstugan. Det knackade sakta på dörren, och den besökande steg in.

— Å, se Karl, inte visste jag du var i staden, ropade Eva och skyndade emot honom, medan hennes trötta drag fingo ett uttryck af glädje.

— Jo, jag kom hem bara för ett par timmar sedan, och jag fick höra, att ni tänker flytta, och då ville jag titta in och säga adjö. Men jag skall inte hindra, jag ser, att Eva har brådtom, tillade han förlägen.

Nog var det brådtom, men tid hade hon ändå för barndomsvännen. Karl satte sig ner, och de talade om förändringen och hvad som gifvit anledning till den.

— Eva blir ensam där borta, sade Karl slutligen, sedan han suttit tyst en lång stund.

Han hade i själfva verket ej sagt många ord, utan blott hört på. Det var, som om han ej kunnat komma fram med något, som han hade på sinnet.

— Åja, men jag får väl kanske några bekanta med tiden, svarade Eva. Hvad jag mest önskar är att få kunder, men det torde ej gå så lätt på en främmande ort.

— Jag har en faster, som är gift där, sade Karl och såg ut, som om han först nu fått reda på den saken; inte är det så mycket med dem,

förstås, men kanske ändå att Eva kunde få arbete hos dem och sen genom dem hos fler.

— Tack, jag kunde ju gå och höra efter, om jag får deras adress.

— Ja, den skall jag skrifva upp, när jag kommer hem. Men kan jag inte få hjälpa Eva nu med packningen?

Det gjorde han så väl, att Eva ej kunde förstå, huru hon skulle redt sig utan honom. Och när han kom tillbaka tidigt på morgonen för att hjälpa henne vid stationen, hade han med sig ett rekommendationsbref till fastern. Eva visste, att det nog hade gjort honom mycket besvär att få ihop ett bref, ty Karl förde hellre hyfveln än pennan; hon tyckte så mycket bättre om honom, emedan hon visste, huru stor möda han underkastat sig för hennes skull.

Det där tänkte hon på den första kvällen hon befann sig i sitt nya hem, och hon tyckte, att Guds godhet mot henne var mycket stor.

Redan dagen därpå sökte hon upp Karls faster och fick något arbete åt henne. Det dröjde ej länge, förrän hon hade fullt upp med sömnad, och hon hade skäl att hoppas, att några af kunderna skulle blifva stadigvarande.

Efter någon tid skref hon till Karl och tackade honom för den hjälp han gifvit henne samt berättade om huru de hade det. Hon var då ännu vid godt mod. Karl läste igenom brefvet

flera gånger och lade sedan in det i säkert förvar. Mycket fundersam var han hela den dagen han fått brefvet och äfven sedan. Kamraterna tyckte, att han blef ännu mera tystlåten, än han varit förut, men ingen brydde sig mycket därom. Han hade alltid varit hjälpsam och vänlig mot alla var därför omtyckt på sätt och vis, dock ansågs han som alltför allvarsam för att passa i ett gladt kamratlif. Stackars Kalle Björk, han kunde nu aldrig komma högre än till en vanlig simpel arbetare på en snickarverkstad; alls icke passade han att bli sin egen, därtill hade han för litet fart i sig; och någon mera betydande plats på fabriken skulle han ej heller kunna sköta, det hade han icke förmåga till. Men ett redligt, trofast hjärta hade han, och af förmännen — när de någon gång händelsevis kommo att fästa uppmärksamhet vid honom — ansågs han som en särdeles aktningsvärd och pålitlig person.

Ett par år gingo. Eva hade blifvit fullt hemmastadd i sin nya omgifning och saknade aldrig arbete; men hur det var, kände hon icke samma trefnad som i det gamla hemmet, och hon erfor ibland en verklig längtan dit. Sven däremot tycktes finna sig bättre än förr, men just detta förhållande var det som mest oroade systern. De personer han under det sista året kommit i beröring med hade icke haft någon god inverkan på honom.

Ju mer anledning hon fick till oro för Sven, dess mer kände hon sin kärlek till honom växa. När han ibland var vänlig emot henne och stannade hemma några kvällar, tyckte hon sig i stånd att göra hvad som helst för honom; och när han gaf vika för sina onda böjelser och hon var den som fick lida däraf, då skulle hon velat utstå hvad som helst, till och med gärna gifvit sitt lif, blott hon därigenom hade kunnat förmå honom att beträda en bättre väg. Att hans själ måtte bli frälst — det var det ständiga ämnet för hennes böner, ömsom ångestfulla och halft förtviflade, ömsom genomträngda af en fast förtröstan. Säga något till honom om detta som låg henne mest om hjärtat vågade hon ej, men hon sökte vara alltmer omsorgsfull och uppmärksam på allt som kunde bereda honom trefnad.

Brodern upptog mer och mer hennes tankar och intresse; hon ägde ju ingen annan i hela världen. Det kom ibland öfver henne en känsla af enslighet. Hon såg alltför väl, att hon ej kunde vara något för Sven, han tycktes allt mindre behöfva henne. Snart nog kanske han kunde få en anställning, som satte honom i stånd att gifta sig; han hade ett par gånger gjort antydningar åt det hållet, fast han ej tagit något bestämdt steg. Och när Sven var gift en gång, då skulle Eva stå ännu mer ensam än förut, såvida icke — kanske ett hem skulle finnas

äfven för henne någonstädes, enkelt och anspråkslöst men ändå ett eget hem, där hon skulle vara älskad och behöfvas. Flera gånger hade Karl varit på besök hos sin faster, och hon hade då alltid träffat honom.

Det var ej ofta Eva hängaf sig åt dylika drömmar och aldrig lång stund. Hon afbröt dem alltid genom att på nytt lämna sig i den himmelske Faderns händer och bedja honom leda allt efter sin vilja.

En lång tid hade Sven varit mycket ute med kamrater. Sent en lördagskväll kommo de hem med honom; han hade halkat på en isfläck på gatan och fallit, och de andra hade blott med svårighet kunnat hjälpa honom hem.

Den kvällen var inledningen till långa år af lidande för båda syskonen. Godt var, att ingen af dem visste på förhand, hvad som låg framför dem. En dag i sänder blott med sin bestämda börda hade de att taga emot; alla dagarna på en gång — i förutvetandet och föreställningen — skulle ingen af dem kunnat stå ut med.

Sven hade fått en allvarsam skada i sin rygg genom fallet. Den tycktes först helt lindrig, och han hoppades snart nog få stiga upp och återgå till arbetet; men så inträdde försämring, och det onda tilltog. Veckor och månader gingo långsamt under svåra plågor för den sjuke;

så kom en tid af hopp, men detta visade sig snart vara fåfängt. Efter hand blef det tydligt för alla, att Sven aldrig mer skulle komma upp från sitt sjukläger.

Det var på Eva hela bördan föll att vårda honom och snart också att försörja honom. Sven hade aldrig tänkt sig, att det skulle kunna gå på detta sätt för honom och därför ej heller vidtagit några åtgärder för att möta den onda dagen. De tillgångar som funnos voro snart slut, och det kräfde mycket arbete att hålla nöden från dörren.

— Det blir ingen annan utväg än att låta Sven komma till fattighuset, förklarade en af de styrande i samhället efter någon tid för Eva. Det hade varit bäst att skicka dit honom strax, innan ni gått och trälat ut er. Nu är där en plats ledig, det går an att få honom dit om några dagar.

Fattighuset! Eva ryste. En eller två gånger hade hon varit där inne, och visserligen var det nu icke värre på den anstalten än de flesta andra af samma slag, snarare var där ordentligare och bestods bättre kost än på många andra håll. Men ändå — bara namnet skulle plåga hennes stackars bror. Han, som haft sådana förhoppningar och utsikter i världen, skulle hamna på fattighuset! Och så att tänka sig honom i det där stora rummet ibland alla dessa råa karlar och

vårdad af främmande händer, om han alls fick någon vård! Nej, det var omöjligt, hon kunde aldrig gå in därpå. Dessutom måste hon ju hålla sitt löfte till modern.

— Hvad vill ni taga er till, återtog den som gifvit henne rådet; ert arbete räcker till att försörja en men inte gärna två. Om ni sliter ut er alldeles för hans skull, måste ni själf en vacker dag göra honom sällskap till fattighuset.

— Nåja, då får jag ändå vara hos honom och se till honom, svarade Eva. Mina krafter räcka så långt Gud vill, han kan öka och uppehålla dem och låta mig vara ett stöd för min bror.

— Jag begriper inte, hvarför ni skall vara så rädd för fattighuset — kanske ni tycker det är otrefligt med namnet? Men jag skall tala om, att det från och med nästa års början kommer att kallas försörjningsinrättningen, och det låter ju mycket bättre?

Namnförändringen inverkade emellertid icke på Eva, saken var i alla fall densamma. Hon ville arbeta, spara och försaka, men lämna Sven ville hon icke, så länge Gud gaf henne förmåga att sörja för honom.

Sven själf tycktes aldrig tänka på den föreslagna utvägen. Det fanns väl en och annan, som hade god lust att göra honom uppmärksam på den, om ej för annan orsak så för att lära honom inse sin tacksamhetsskuld till systern;

men det lämnades dem aldrig tillfälle att utföra sin välvilliga afsikt. Eva tycktes ha en aning om den och vaktade omsorgsfullt, så att ingen fick komma in och oroa Sven. Och snart lät man syskonen vara i fred.

Eva fick snart så mycket arbete, att hon kunde taga två medhjälperskor; därigenom fick hon ibland själf litet ledighet att sysselsätta sig med brodern. Han hade, sedan den första häftiga förtviflan lagt sig, försjunkit i en tyst liknöjdhet, hvarur hon försökte väcka honom. Länge tycktes hennes ansträngningar fruktlösa, men till sist lyckades hon dock väcka hans intresse för några små arbeten, som han emellanåt kunde utföra med sina händer. Halft motvilligt gjorde han som hon önskade och kunde tidtals vara ganska flitig; men så kommo andra tider, då han ej ville eller ej kunde arbeta och då han högljudt klagade öfver sin olycka samt knotade mot Gud och människor, systern i främsta rummet. Stora fordringar hade han, ibland större än Eva såg sig i stånd att uppfylla. Hennes tålamod och kärlek sattes ofta på ganska hårdt prof, men de blefvo starkare genom den ständiga öfningen. Det var Gud, som lämnat Sven åt henne, det var hon alldeles viss om, och hon ville fylla den uppgift han satt för henne. Men huru många uppoffringar och försakelser — små kanske människor skulle kallat dem, fast de för

henne som gjorde dem icke voro det — som skedde dagligen i detta lilla hem, blef ej sedt af andras ögon än dens, för hvilken intet är fördoldt. Icke alltid på långt när förmådde Eva göra dem med glädje, och stundom kostade de henne en hård strid; men hon kämpade redligt, och hon vann seger. De dagliga små striderna beredde henne att med framgång utkämpa den större.

En söndagskväll hade hon gått till kyrkan, medan en af grannarna var hos Sven. Knappast någonsin tyckte hon sig hafva fått så mycket genom en predikan. Hon var glad och lycklig och kände sig i stånd att med frimodighet gå framtiden till mötes, hvad den än skulle hafva med sig för henne. Hvad som nu liksom alltid utgjorde den mörkaste skuggan öfver hennes väg var oron för Sven. Han stod ännu emot Gud. Eva såg det och sörjde i tysthet däröfver. Några gånger hade hon bedt att få läsa för honom, men han hade svarat tvärt nej. Denna kväll kände hon sig likväl så förhoppningsfull; det var, som om hennes kärlek till brodern och hennes omsorg för hans eviga väl fått ny styrka.

— Han måste komma till rätta, tänkte hon; jag vill göra och lida hur mycket som helst, bara det blir bra för Sven till sist.

Hon hade lämnat kyrkan och gick snedt öfver det lilla torget utanför den för att gå hem.

En person, som måste ha stått och väntat på henne, trädde fram ur halfdunklet.

— God afton, Eva.

— Å, se Karl, jag höll just på att bli rädd. När kom du hit till staden?

— Jag kom i går kväll.

— Och inte har varit hos oss!

— Ja, du vet nog, Eva, att jag velat komma, och — det var just för det jag for hit — men jag visste inte, hur Sven skulle tycka om det.

— Men nu går du väl hem till oss?

— Jag skall följa dig, svarade han, sedan får jag gå genast till stationen och fara hem med kvällståget, så att jag är på min plats i morgon bittida.

De talade om Sven och om gamla bekanta i hemorten, men samtalet gick trögt. Karl tycktes upptagen af andra tankar och var mer än vanligt fåordig. De veko in på gatan, där syskonen Hult bodde, det återstod endast några minuter.

— Eva, sade Karl med tydlig svårighet, du vet nog, att jag alltid hållit af dig, ända sen vi voro barn — och nu tänkte jag — ja, jag är ju inte annat än en simpel arbetare och kan aldrig bli annat, men jag skall bjuda till och göra allt hvad jag kan, för att du skall bli nöjd, om du vill bli min hustru.

De hade hunnit fram till porten. Karl räckte fram sin stora hand och ville fatta Evas,

men hon höll den tillbaka. Hon var mycket blek.

— Hur går det med Sven då, frågade hon.

— Ja, det kan jag inte säga, svarade han dröjande. Jag tror inte det blefve möjligt för oss att ha honom. Jag har mor att dra försorg om, det vet du ju.

— Jag kan arbeta för honom fortfarande och vårda honom.

Han skakade på hufvudet.

— Det blefve för mycket för dig; jag kan inte hålla någon hjälp åt dig. Inte begriper jag, huru du burit dig åt alla de här åren, Eva, men du har nog arbetat för hårdt. Nej, det går inte att ta honom till oss, och för resten komme nog inte myndigheterna att tillåta det, så orkeslös som han är.

— Hvad menar du då, att det skulle bli af honom?

— De ha det bra på försörjningen nu, Eva, det vet jag.

— Ja, jag vet, att där är bättre nu än förr, svarade hon, men jag vet lika väl, att Sven aldrig skulle stå ut med det.

— Det vore väl inte värre för honom än för andra. Han finge det nog lika bra som nu.

— Jo, det vore värre för honom, Karl; han är van att ha det på annat sätt. Och hur tarfligt vi än ha det, så är det ändå ett hem.

— Sätter han värde på det, tror du? Jag har hört sägas, att det inte är så helt med den saken.

— Jag vet ej, hvem du kan ha hört det af — jag har aldrig sagt något sådant.

— Men jag vet det ändå. Folk har väl ögon att se med och öron också. Du skulle få det bättre hos mig, Eva.

— Jag vet det, men säg ingenting mer, bad hon. Jag kan icke öfverge Sven. Jag lofvade mamma på hennes dödsbädd att aldrig göra det.

— Du har ej mycket för att du släpar ut dig för hans skull.

— Men om jag lämnar honom, får jag ändå mindre. Ser du, jag åstundar inte någon annan lön än den, att jag en dag skall få se Sven vända sig till Gud och söka frid med honom och finna den. Men om jag flyttar ifrån stackars Sven och lämnar honom i främmande händer, så blir hans hjärta förbittradt, och han kommer kanske aldrig till rätta.

— Nog kan väl Gud finna honom ändå. Det är ju inte den ena människans verk att frälsa den andra.

— Nej, men kanske han utsett mig att vara medlet.

— Jag tänkte alltid, att du brydde dig litet om mig, Eva, sen vi voro små.

— Det gör jag också och har alltid gjort,

och jag har förstått, att du gjorde det, och ibland har jag nog tänkt, att den här stunden skulle komma — och den är svår, svårare än du tror — men jag kan inte, Karl, jag kan inte öfverge honom där inne.

De stodo tysta några ögonblick, båda kämpande för att lägga band på sig.

— Du kunde väl ändå tänka på det litet mer, sade Karl slutligen, och skrifva till mig.

— Det tjänar ingenting till, svarade hon, skakande på hufvudet, såvida inte det kan bli någon ändring, att vi kunna ta honom med.

— Det går inte, Eva; men skrif ändå — i nästa vecka kanske, eller längre fram. Du kanske kommer på andra tankar. Tänk på, att jag har dig kär och att vi alltid ha trifts bra ihop.

De togo hvarandra i hand, och Karl gick. Eva stod ännu några ögonblick kvar i mörkret och kylan där ute.

— Är du då ändtligen hemma igen, sade Sven i vresig ton, då hon kom in. Jag tänkte du aldrig skulle komma.

— Är du ensam, frågade Eva förvånad. Jag trodde, att Strandmark satt hos dig.

— Å, han stod visst inte ut med att vara här hela kvällen. Han gjorde han som du, gick dit där han tyckte det var roligare. Det måtte ha varit en fasligt lång predikan i kyrkan, efter du varit så länge borta.

— Jag tyckte åtminstone inte den var lång, svarade Eva med glad röst. Och nu är jag i alla fall här.

Det var ändå en liten ljusglimt i mörkret, att Sven tycktes ha saknat henne. Kanske skulle hon ändå till sist kunna bli något för honom, kanske hennes stora offer icke skulle vara fruktlöst.

Hon tog med nytt mod ihop med göromålen för kvällen. Sven var retlig och missnöjd med allt hvad hon gjorde. Det var nästan som om han längtat efter att hon skulle komma hem endast för att ha någon att utgjuta sitt dåliga lynne öfver, någon som icke gick sin väg, när det blef för svårt. Eva undrade sedan, hur hon haft styrka att stå ut denna pröfvande kväll. Dock, hon visste det ju väl.

Ändtligen var allt i ordning, och hon fick vara ensam.

Hon satt så stilla och tyst för att ej störa Sven, medan striden pågick inom henne. Allt detta, som under de gångna åren nedtystats och hållits tillbaka, trängde sig nu oemotståndligt fram: längtan efter en som delade hennes djupaste intressen och med hvilken hon kunde känna sig som ett inför Gud, längtan efter ett hem, som vore ett verkligt hem, där frid och kärlek härskade, där man ömsesidigt gaf och tog emot af hvarandra, icke den ene endast fordrade och aldrig gaf. Det blef henne nu riktigt klart, hvilket stort

rum Karl hade i hennes hjärta, huru han alltid funnits där, nästan omedvetet för henne själf. Var det rätt att visa bort honom? Han hade alltigenom varit henne en trofast vän, och hon ägde ju ingen att hålla sig till annars. Hon såg framför sig ett långt lif i ensamhet och fattigdom och träget arbete och så därtill vården om brodern, och det arbetet var redan i och för sig möda nog. Så kom minnet af hur ovänlig han ofta var emot henne, hans otacksamhet och fordringar. Tjänade det verkligen till något, att hon så här offrade sig själf och sina utsikter till lycka för hans skull? Hon tyckte sig alls ingenting ha vunnit; han var alldeles densamme som förr. Kräfde Gud verkligen detta af henne, eller var det kanske han, som nu ville taga ifrån henne detta kors för att i stället gifva henne jordisk sällhet?

Hon kände sig förbryllad af dessa tankar och vacklade i sitt beslut. Slutligen smög hon sig sakta in i broderns rum. Månen lyste in genom den tunna rullgardinen, och hon kunde tydligt se Svens ansikte. Han sof ganska lugnt, men det låg dock ett uttryck af djup smärta i hans drag. Ju längre Eva betraktade honom och märkte, huru liksom inbrändt det där uttrycket var, dess mera väcktes hennes medlidande och hennes längtan att kunna vara honom till hjälp. Men huru kunde hon vara det, om hon lämnade

honom? Och så tänkte hon sig honom på försörjningsinrättningen, där han väl skulle få föda och vård, men ingen kärlek, hon tänkte på moderns ord: »Hvad du gör, så öfvergif aldrig Sven»; så kommo också några andra ord i hennes tankar: »Skall jag taga vara på min broder?»

Ja, det skulle hon göra. Just den uppgiften var det Gud hade gifvit henne, det hade hon ju allt hittills känt sig viss om att han gjort; och hon ville icke skjuta den ifrån sig för en annan, som behagade henne bättre.

Hon gick sakta ut ur rummet igen och fortsatte den tysta striden, men nu med större frimodighet. Guds vilja var tydlig för henne nu, och hennes egen vilja var uppgifven — men känslorna ville ej strax tystna. Hon gjorde offret, men hon kunde icke göra det utan smärta.

Nästa morgon var hon ännu mera öm och uppmärksam mot brodern än vanligt. Litet mera tyst och allvarsam än hon brukade vara föreföll hon väl för andra både den dagen och många på den följande. Det gick icke så lätt att vända bort ögonen från den utsikt, som öppnats för henne, och att själf stänga vägen, som ledde dit. Många tysta timmar under nätterna tillbragte hon under fortsatt kamp för att kunna vara sin kallelse trogen; och ofta under dagens brådskande arbete ljöd i hennes hjärta ett rop om kraft därtill.

Sedan hon skrifvit och afsändt brefvet till Karl, gick det bättre. Hon försökte att icke mer tänka på saken; och när minnet däraf och tanken på hvad som kunnat vara ändå ville tränga sig på henne, störande hennes lugn, var Gud hennes förtrogne, och hon fann frid genom umgänget med honom.

Lifvet såg ödsligt, grått och enformigt ut för Eva; hon kunde ej undgå att märka detta och känna saknad efter det hon gått miste om. Men det låg ändå ett förklarande skimmer däröfver. Hon visste, att hon lydt Guds vilja, och hon motsåg med fast hopp den välsignelse han hade i beredskap för henne. Dröjde den än i åratal, ja, komme den icke ens under hennes lifstid, så var hon dock viss om att den till sist skulle komma: Sven måste blifva öfvervunnen, hans själ bli frälst, det var icke möjligt annat.

I det hoppet motsåg hon utan sorg de kommande dagarna.

Afväpnad.

— Hur är det fatt — har det kommit något emellan dig och Granfelt? Jag tyckte din hälsning var så kylig.

De båda herrarna, som gingo framåt gatan, hade just mött en gemensam bekant.

— Ingenting har kommit emellan oss, svarade den tillfrågade, vi ha icke några affärer med hvarandra.

— Men något är det i alla fall, det såg jag mycket väl på både hälsning och min.

— Nåja, efter du ändtligen vill veta det, så får jag säga, att jag har något emot honom. Han har icke handlat rätt emot en person af mina bekanta.

— Hur hänger det samman?

— Du känner honom för resten du också. Du minns väl Herman, vår gamle skolkamrat, den hederlige gossen?

— Ja visst. Jag har ej sett till honom nu på länge.

— Vi träffas blott händelsevis någon gång, men jag har i alla fall litet reda på hans förhållanden. Han har det ganska knappt, det vet jag. Nå, han söker en förmånligare plats och hade stora utsikter att få den; men nu låter det annorlunda. Min hustru hade just nyss besök af en fru, hvars man är en af de mest inflytelserika personerna i styrelsen, som tillsätter platsen. Denna fru berättade, att hennes man fått ofördelaktiga underrättelser om Herman af Granfelt, och som dennes namn har ett visst anseende, så betyder det ganska mycket hvad han säger.

— Han sitter också i styrelsen?

— Ja. Och där har han stämt om sinnena emot vår stackars Herman och ställer nog så till, att han ej får platsen.

— Men kanske han har någon giltig orsak till att motverka honom?

— Det har han inte. Han har fått någon misstanke mot Herman, lika godt hvad det nu är — det hör ej hit — och jag är fullt öfvertygad om att den är ogrundad. Emellertid kommer den att göra lika mycken skada i alla fall.

— Det är verkligen bra illa, om han ej bättre tager reda på saken, innan han talar om den. Det är ju icke endast fråga om en plats utan också om en människas goda namn och rykte.

— Ja, icke är detta kristligt handladt — och han vill ändå anses för att vara en kristen.

Tonen, hvarmed dessa ord uttalades, var bitter, och det var ej utan, att det fanns en lätt skiftning af tillfredsställelse i den. I alla händelser fanns där icke något af denna kärlek, som bedröfvas genom andras fel och synder.

— Det är just vackert. Men kunde du ej tala med honom och försöka öfvertyga honom om att han gjort ett misstag?

— Det lär nog icke tjäna till något. Men i alla fall kunde jag ha lust att säga honom sanningen. Det skulle vara en lättnad att få säga honom ett och annat; jag tycker verkligen, att han gärna kan få höra rent ut, att man ogillar honom.

— Gör det. Kanske du också kan vinna något därmed.

Den andre skakade på hufvudet.

— Det väntar jag mig icke. Han tycker sig förmodligen veta allting mycket bättre än jag, min stackare, som väl aldrig anses kunna hinna så långt som han. Jag kan icke tala så fromt hvarken enskildt eller offentligt, som han gör. Skulle han lyssna till mina ord och låta mig öfvertyga honom om han haft orätt? Och än mer, skulle han erkänna det och godtgöra hvad han felat mot Herman? Ånej, vi få icke vänta oss för mycket.

Han beslöt ändå att gå till Granfelt. Kunde han ej vinna något för Herman, så finge han

åtminstone tala ut sitt hjärtas tankar, och det var ju alltid en god sak.

Det hade varit en tid, då han och den han i så hög grad ogillade hade stått hvarandra närmare, än de nu gjorde. De hade varit vänner och funnit sig väl i hvarandras sällskap. I åsikter och smak hade de stämt öfverens, äfven i hvad som rörde religiösa ting. Icke någon öfverdrift, ingenting som stötte på fanatism kunde de lida, lagom skulle det vara. Men så hade Granfelt vistats vid en badort en sommar, och när han kom hem därifrån, kände hans vän, att det var någonting nytt inkommet, som skilde dem från hvarandra. Där var ett uttryck i blicken, ett tonfall i rösten, något visst i hela väsendet, som ej funnits där förut; och så var där också en olikhet i talet, ett öppet och frimodigt vittnande om erfarenheter, som förut varit honom främmande och som ännu voro så för den andre.

Var det kanske en omedveten afund, som fick makt med denne? Han kunde ej undgå att märka, att Granfelt trädt in i ett nytt skede, som han själf ej kommit i; men han kände ingen lust därefter, alltsammans förekom honom så främmande, så öfverspändt. Och därför dröjde det icke länge, förrän han drog sig tillbaka från vännen, hvars tal och lif verkade som en dom öfver honom själf, en dom den han ej ville underkasta sig; nästa steg var, att han kände sig

förbittrad på honom, fast han själf icke var tydligt medveten af denna känsla.

Därför tyckte han nu, att det skulle vara en viss tillfredsställelse att bevisa Granfelt, att han med all sin myckna andlighet ej var bättre än andra, att han tvärtom gjort sig skyldig till en orättvisa, ett förhastande, som många af dem han ansåg såsom icke rätta kristna skulle tagit sig väl till vara för.

Så gick han då. Han blef vänligt mottagen, så vänligt, att han kände sig förlägen och nästan fann det svårt att komma fram med sitt ärende. Men så blef Granfelt utkallad i ett annat rum för att svara på ett telefonbud, och under tiden återfick hans gäst sitt mod.

— Det finns många, sade han med en utmanande blick, då Granfelt kom tillbaka, som gå och tala illa om folk bakom deras rygg, men jag är ej af den sorten. Jag tycker det är bäst att, när man har något emot en person, säga honom det midt i ansiktet, så att han får tillfälle att försvara sig, om han kan.

— Det vore nog godt, om alla gjorde så, svarade Granfelt. Har du kanske något att säga *mig?*

Tonen var lugn och vänlig.

— Så han kan förställa sig — men vänta, jag skall nog sjunga ut, tänkte vännen.

— Ja, just det har jag, sade han högt. Du får ursäkta mig, att jag blandar mig i en sak, som du kanske tycker jag ej har med att göra, men jag kan ej med likgiltighet höra, att den stackars Herman, min vän, förlorar sina utsikter och därtill får en fläck på sitt namn, därigenom att du förtalar honom — jag är alldeles viss om att dina beskyllingar mot honom äro grundfalska. Jag vet, att du arbetar emot honom i styrelsen, och jag finner det högst besynnerligt, att du, som berömmer dig af att vara en kristen framför andra, kan vilja handla så mot en medmänniska.

Han talade häftigt. Granfelt förblef lugn.

— Jag kan ej tro annat, än att jag haft rätt i hvad jag sagt, svarade han, och att jag också handlat rätt genom att säga det. Man vill naturligtvis göra ett så godt val som möjligt. Det är ju en skyldighet mot allmänheten.

— Men man är skyldig att skaffa sig fullt säkra underrättelser först.

— Jag ansåg mig ha gjort detta; men vet du något till hans fördel, så säg mig det ändtligen, ty för ingen del vill jag göra honom en oförrätt.

Den andre såg förvånad ut vid dessa ord; han kunde ej tvifla på att de voro uppriktigt menade. Han började ifrigt framdraga sina bebevis, och Granfelt hörde uppmärksamt på, emel-

lanåt afbrytande med en fråga, som han tydligen gjorde icke för att motsäga eller försvara sig själf utan endast af åstundan att få reda på sanningen.

Slutligen voro alla bevis framdragna, alla invändningar bemötta. Granfelt lutade sig tillbaka i stolen och satt tyst med tankfull och allvarsam min. Den andre såg helt triumferande ut.

— Han får allt svårt att komma undan nu, tänkte han; få se, hvad han skall draga fram för ursäkter för sitt beteende. Naturligtvis skall han försöka att försvara sig. Det är ganska troligt, att han brusar upp och blir ond på mig, det brukar ju taga den vändningen i dylika fall.

Länge behöfde han ej vänta på utgången; men icke blef den sådan, som han tänkt. Granfelt såg upp, han tycktes upprörd men på samma gång tillfreds.

— Jag tackar dig, för att du kom och sade mig allt detta, sade han vänligt, och för att du gjorde det i tid. Hvad du sagt har öfvertygat mig, att jag i de båda af dig nämnda fallen missförstått Herman och för mycket litat på andras meningar. Tack för dina tydliga och tillförlitliga bevis. Gud vare lof, att jag ännu har tillfälle att godtgöra den oförrätt jag varit nära att tillfoga honom. Ännu är ej tillsättningen skedd, och jag skall göra allt hvad jag kan för

att skaffa honom platsen. Jag är viss om att han då får den.

— Huru skall du kunna göra det, frågade den besökande förundrad, du har ju själf —

— Ja, jag har själf motverkat honom, inföll Granfelt; men när jag nu funnit, att jag haft orätt, skall jag erkänna detta inför styrelsen och återkalla mina föregående yttranden. Det är ju alldeles klart, att detta är min plikt.

— Visst — men det är ju bra obehagligt.

— Icke obehagligare än hvad jag tänker det var för dig att gå hit och säga mig detta, svarade Granfelt leende; jag såg strax på dig, att du ej kände dig riktigt väl till mods, och det är ju icke roligt att gå till folk och säga saker, som torde bli illa upptagna — såsom det ofta brukar vara med sanningen. Därför vill jag ännu en gång tacka dig för den tjänst du gjort mig. Du har handlat som en verklig vän.

— Han menade hvad han sade, det kan jag icke tvifla på, tänkte »vännen», när han kom ned på gatan. Nej, det var icke den ringaste skymt af ironi i hans ton. Men det var då märkvärdigt, att han kunde taga det så och svara så. Jag trodde säkert han skulle bli ond och förgå sig. Och då skulle jag ha känt mig som den öfverlägsna parten. Men nu — — —

Hvarför ej mer?

Juni var kommen, litet hvar hade lämnat staden med dess kvalm och damm och flyttat ut i sommarbostaden vid skog eller sjö, den ena i ett anspråkslöst kryp-in, beräknadt endast för solskensdagar, den andra i en bekväm villa med vackra och dyrbara anläggningar. Smaken är olika, tillgångarna likaså. Men den härliga, friska luften fingo alla gratis, och den är ändå det förnämsta.

I en villa af det sistnämnda slaget hade man nyss flyttat in, sent nog, ty det var redan nära midsommar. Den vackra trädgården kring boningshuset stod i sin högsta fägring; det syntes väl, att de som bodde där tyckte om blommor.

— Är det inte förtjusande, Viola, utropade den ena af två unga flickor, som gingo omkring i trädgården och med välbehag sågo åt alla håll. Och så skönt att vara här igen, det är mycket trefligare än att vara ute på resor. Se bara, hur vackert allting står och hur de här buskarna växt sedan i fjol.

— Ja, du har ett bra vackert hem, Agda, och äfven andra få njuta af det.

— Jag hoppas du skall trifvas riktigt bra hos oss, kära Viola; om jag bara kunde få behålla dig hela sommaren!

— Å, jag är så glad att få vara här i sex veckor. Du må tro det är underligt för mig att ha så lång ledighet.

— Nå, vi skola i stället använda tiden så mycket bättre.

De fördjupade sig i sina planer, huru de skulle tillbringa dessa veckor för att ha så mycken trefnad som möjligt. Under tiden plockade Agda en hel bukett doftande blommor, som det tycktes egentligen mest af vana och utan att tänka på hvad hon gjorde.

Från trädgården kommo de genom en grind ut på vägen och veko snart af från denna inåt skogen på andra sidan. De hade beslutat att gå till ett utsiktsberg ett stycke längre bort.

— Hvarför går jag och bär med mig alla de här, sade Agda och kastade ifrån sig blommorna.

— Det var skada, invände Viola.

— Ånej, de äro ändå vissna, innan vi komma hem, och jag kan ju taga hur många nya som helst.

De gingo vidare. Ett par timmar senare kommo de tillbaka till samma ställe.

— Nej, se bara, sade Viola och hejdade sin vän, det tyckes ändå, som om dina bortkastade blommor skulle komma till heder. Är det kanske en ung botanist, som plockar upp och granskar dem så omsorgsfullt?

En halfvuxen gosse höll just på att taga upp blommorna, som tack vare den fuktiga marken och skuggan voro ganska väl bibehållna. Han såg förlägen ut, då han varseblef de båda unga flickorna.

— Tycker du om dem, frågade Agda vänligt.

— Ja — jag trodde inte det var någons, svarade han och sänkte hufvudet, och jag tänkte jag tordes ta hem dem till mamma.

— Mycket gärna får du göra det, men de äro ju inte friska; kom med mig, så skall jag gifva dig några, som äro bättre.

— Tack, de äro nog bra.

— Nå, så kan du få nya en annan dag. Hvar bor din mamma?

— I den hvita byggningen på backen där borta vid de höga träden.

Han visade på ett litet hvitt hus ungefär en kvarts timmes väg därifrån.

— Det är väl bara under sommaren ni bor där, kan jag tro?

— Ja, annars bo vi i staden.

Gossen såg med bekymrad uppsyn framför sig och sedan på Agda, som vänligt log emot

honom. Han hade ett tilltalande yttre, ögonen voro klara och hade ett uttryck af trofasthet och pålitlighet. Det var, som om han velat säga något, men ej kunde komma sig för därmed.

— Eftersom vi äro grannar, kan jag väl få veta hvad du heter och om du har några syskon.

— Jag heter Edvard Borg, och jag har en bror och två små systrar.

— Äro de också här?

— Bett och Aina äro här, men Hjalmar är med pappa ute på sjön.

— Jaså, din far är sjöman?

— Ja, han är förste styrman på »Svalan».

— Du ser så allvarsam ut, Edvard, sade Viola, är du kanske afundsjuk på din bror, för att han får resa världen omkring, medan du måste vara hemma hos dina små systrar?

Gossen såg på henne med en undrande blick; det var, som hade han varit förvånad öfver att det kunde finnas någon, som icke kände till hans bekymmer.

— Mamma är sjuk, svarade han slutligen, och hon är jämt så ledsen och orolig för pappa och Hjalmar, därför att det ej har kommit något bref på så rysligt länge.

Vid de sista orden brast han i gråt och gömde ansiktet i händerna.

— Gråt inte, Edvard lilla, sade Agda tröstande och klappade honom på axeln. Din pappa kommer säkert hem snart och har med sig någonting vackert från främmande land åt dig och systrarna. Det kan ju så lätt hända, att bref komma bort på den långa vägen.

Edvard tycktes gärna lyssna till hennes ord. Han såg upp med ett mindre sorgset uttryck.

— Mamma säger det ibland hon också, men hon är allt lika orolig ändå.

— Hälsa henne från mig, att det skall hon inte vara, sade Agda. Jag har en bekant, som hade sin bror ute på sjön, och hon hörde ej af honom på flera år och trodde så säkert, att han var död; men till sist kom han hem ändå. Han hade skrifvit flera gånger, men hon hade ej fått brefven.

— Ack, om fröken ville säga det själf till mamma ändå, sade Edvard blygt, då trodde hon det nog bättre.

— Ja, jag skall komma in till er om ett par dagar och hälsa på, och då skall jag ha med mig andra blommor, som äro friskare än de där. Adjö med dig nu, Edvard, vi träffas snart igen.

Det var verkligen Agdas mening att göra hvad hon sagt. När hon stod och såg efter gossen, som med lätta steg skyndade hem med

sina kära blommor, kände hon sig hågad att genast följa efter honom för att söka trösta hans stackars mor. Men det var redan långt lidet på kvällen, och hon tyckte det var bättre att dröja något med sitt besök.

Dagen därpå regnade det, den därnäst kommo bekanta från staden på besök; så gingo ett par dagar, hvarunder Agda alldeles glömde bort hela saken, och så kom hennes far ut för att stanna ett par veckor i lugn och ro hos sin familj.

En eftermiddag sutto de tillsammans under några väldiga träd utanför villan, bekvämt och svalt, hvar och en sysselsatt efter sin smak. Agda halflåg i en hängmatta, upptagen af en nyutkommen bok. Om en stund lade hon ned den.

— Hvad det är trefligt att ligga så här och titta upp genom löfverket, sade hon, och se hur himlen skymtar fram igenom det. Hvad skola vi taga oss för i kväll, Viola?

— Vi kanske kunna spela lawn tennis med Evréns, svarade Viola.

— Ack nej, de ha ju rest bort. Minns du inte, att de skulle fara in till staden just i dag och möta sina släktingar, som äro på genomresa?

— Ja, det var sant. Hvad skola vi då göra? Fara ut och ro?

— Kanske — men årorna äro så tunga, och det är också bra varmt på sjön.

— Det är nog bäst, när allt kommer omkring, att ni stanna här, sade Agdas far; här är verkligen en skön plats.

Agda lutade sig tillbaka igen i hängmattan och vände sig därvid litet åt sidan.

— Nej men, det var ju sant, utbrast hon och satte sig hastigt upp igen.

— Hvad nu då?

— Å, jag har ju alldeles glömt — det var tråkigt! Minns du den där gossen, Viola, som fick blommorna åt sin mor? Jag lofvade att gå och hälsa på henne och ge henne vackrare blommor; och jag ämnade verkligen göra det också. Har du ej kommit ihåg det heller?

— Nej, jag har varit lika glömsk som du. Men hur kom det för dig nu med ens?

— Jo, jag såg gossen där borta på vägen — Edvard hette han ju — han stod och betraktade törnrosbuskarna med sådan förtjusning.

— Hvem är det ni talar om, frågade fru Walter, Agdas mor.

De båda flickorna hade ej stort mer att berätta än hvad de redan sagt.

— Borg, upprepade fru Walter, och hon bor i det lilla hvita huset på backen? Då är det nog samma person, som de talade om i köket i morse. Hon är gift med en styrman och bor här öfver sommaren. Det är nog inte så roligt för henne, stackare, om hon är sjuk och därtill

sitter i oro. Man borde verkligen göra något för henne. Att börja med måste du gå dit, Agda, såsom du lofvat, och taga med dig en bukett riktigt vackra rosor.

Agda och Viola begåfvo sig snart på väg. De hade ännu ett stycke till målet, då Edvard, som var ute, varseblef dem och skyndade in. När de båda främmande trädde in på den lilla gården, kom han ut igen och tog emot dem.

— Ja, nu äro vi här med litet blommor, såsom jag lofvade dig, sade Agda. Få vi hälsa på din mamma?

— Mamma ligger, hon är sämre i dag, svarade gossen utan att taga ögonen ifrån rosorna; men var så goda och stig in.

Dörren stod öppen, fru Borg hade redan sett dem och bad dem också gå in.

Hon var ännu ganska ung, men hennes ansikte hade en prägel af lidande, som gjorde det äldre. Det lyste upp vid åsynen af de besökande och deras gåfva.

— Jag har en särskild orsak till glädje öfver edert besök, sade hon, sedan Edvard satt rosorna i ett glas på bordet vid sängen och därpå gått ut. När Edvard kom hem en dag i förra veckan med de vackra blommorna och talade om hur han fått dem samt hvad ni sagt, blef jag mycket orolig.

— Hvarför det, frågade Agda förvånad.

— Ack, fröken, det finns många onda frön äfven i barnens hjärtan, svarade den sjuka sorgset. När Edvard var liten, fann jag flera gånger en benägenhet hos honom att ej hålla sig riktigt till sanningen. Under flera år har jag dock ej märkt detta fel hos honom, och jag gladde mig öfver att jag kunde lita på honom. Men nu när han kom och berättade allt detta, blef jag orolig igen, i synnerhet sedan några dagar gått. Han sade, att fröken hade lofvat komma snart, och när så tiden gick, utan att jag hörde af något, så visste jag ej, hvad jag skulle tänka.

— Å, så ledsamt, utropade Agda, då har jag vållat er oro. Jag ämnade verkligen gå hit mycket snart, men det kom hinder emellan — ja, jag vet inte, hvart tiden tog vägen — det var riktigt tråkigt.

— Var ej ledsen, fröken, sade fru Borg vänligt, det är bra nu; jag känner mig mycket bättre, sedan jag blef så här lugnad.

— Om ni också kunde känna er lugn för allt annat, sade Agda tveksamt, så blefve ni kanske snart frisk igen.

Hon var osäker, om hon borde röra vid fru Borgs bekymmer, främmande som hon var; men hon ville också gärna försöka säga några uppmuntrande ord till den sjuka, som väckt hennes intresse och deltagande.

För fru Borg var det en lindring att få

tala med någon, som tycktes förstå henne, och hon visade tydligt sin tacksamhet för Agdas vänliga ord. Hon var främmande på trakten; de vänner hon räknat på att få vara tillsammans med hade ändrat sina planer för sommaren och rest åt annat håll, och därför var hon nu mycket ensam. Det värsta var emellertid hennes oro för man och son, dem hon ej hört af på mycket länge; hon hade måst stänga den inom sig själf, då hon ingen hade att meddela sig med, och hennes redan förut svaga hälsa hade ej vunnit därpå.

Agda försökte att, så godt hon kunde, trösta och uppmuntra samt bibringa något af sin egen hoppfullhet, och hon lyckades äfven till någon del däri. De båda små flickorna, Bett och Aina, kommo in och vunno snart Agdas tycke. När hon ändtligen steg upp för att gå, fann hon med förvåning, att besöket räckt halfannan timme.

— Å, nu har jag suttit här och alldeles tröttat ut fru Borg, utropade hon halft ängslig.

— Nej, för ingen del, jag har endast haft godt af ert besök. Ack, fröken Walter, om jag ändå tordes be er komma tillbaka någon gång — det skulle vara mig en sådan stor glädje.

— Det vill jag visst det — ja, jag skall komma snart, och mamma också.

De gingo efter att hafva mottagit ännu flera tacksägelser från den sjuka.

— Tänk, så väl att vi gingo dit, sade Viola, då de kommo ut på vägen, hon tyckte bestämdt riktigt bra om det. Jag begriper inte, Agda, hur du kan tala så där; du tröstade henne så märkvärdigt, hon var som en annan människa nu emot när vi kommo.

— Tyckte du det, sade Agda glad. Ja, jag vet inte, hvar jag tog det ifrån, det var inte svårt alls, bara jag hade börjat. Nu skall det inte dröja länge, förrän jag går dit igen; den där lilla frun intresserade mig verkligen, hon såg riktigt söt ut och barnen med. Vet du hvad, jag har lust att bjuda dem hem till oss en hel dag, så får deras mor litet ro.

— Hvad skola de göra hela dagen?

— Å, jag vet inte, vi få väl fara ut på sjön med dem, och så finns det leksaker kvar på vinden, sedan vi voro små. Ja, det skall jag verkligen göra. Men först bör nog mamma gå dit.

Det hade fru Walter ingenting emot att göra, sedan hon hört sin dotters beskrifning. Redan dagen därpå gjorde hon den sjuka ett besök, som blef till glädje och hjälp lika väl som Agdas. Det var nog ganska mycket, som skulle kunna göras för att bereda lindring åt fru Borg och göra det lättare och gladare för både henne och barnen. Flera förslag i den vägen framställdes, och som ingen sade emot,

tycktes det kunna bli en ganska god sommar för styrmannens familj.

Likväl skulle de välvilliga planerna ej komma till utförande, åtminstone endast till en ganska liten del. Man var mycket upptagen i den stora villan. Gäster kommo ofta ut från staden, släktingar gjorde långvariga besök, och så hade man vänner och bekanta i det närmaste grannskapet att umgås med. Fru Walters tid togs i anspråk af omtanken för det stora hushållet och af hennes plikter som värdinna. Agda hade godt om tid, men för den sjuka grannen fann hon ingen. Ibland kom hon ihåg henne och kände litet samvetskval, för att hon så försummade henne; hon föresatte sig då att ej låta nästa dag förgå utan att ha gjort hvad hon ämnade, men det var märkvärdigt hvad det alltid kom mycket emellan. Icke mer än en enda gång efter sitt första besök i det lilla hvita huset hade Agda varit där inne på en liten titt. Hon hade då funnit fru Borg bättre fastän fortfarande orolig.

Viola var ej hågad för besök hos sjuka eller på något sätt lidande, och Agda ville ej gå ifrån sin vän, helst det led mot slutet af dennas vistelse hos henne.

— I dag måste vi skicka litet bär till fru Borg, sade fru Walter en dag, det är riktigt ledsamt, att vi försummat henne så. Jag får erkänna, att jag glömt henne, men att du, Agda,

inte har kommit ihåg henne, tycker jag är underligt.

— Jag har nog gjort det emellanåt, mamma, svarade Agda, men så har det inte blifvit någonting af just då, och så — ja, jag vet inte hvarför det har gått på det här sättet.

— Tänk, så dumt, återtog fru Walter, vi kunde ju ha låtit barnen gå hit i trädgården och äta bär — nu är det snart slut både på buskarna och i jordgubbslanden.

— Vet mamma, vi bjuda dem hit nu i dag, sade Agda lifligt. Jag går strax och hämtar dem.

— Ja, gör det, barn.

Agda skyndade genast åstad, ifrig att försöka godtgöra hvad hon försummat under den gångna tiden. Hennes ankomst väckte stor glädje i det lilla hvita huset, och de tre barnen strålade af förtjusning, då de fingo följa med till hennes ståtliga hem.

Hela dagen ägnade Agda sig troget åt sina små skyddslingar och var outtröttlig att sörja för deras nöje och trefnad. Han gjorde det först för att liksom försona hvad hon tyckte sig ha felat, men hon fann snart själf nöje i barnens glädje.

— Det här kunde jag ha gjort förr, tänkte hon, när hon såg de tre barnen lyckliga och tacksamma vandra hem på kvällen. Men det

är ju ännu ett bra stycke kvar af sommaren; det här var första gången, och den behöfver inte bli den sista.

En vecka hade gått. Viola hade rest, men andra gäster hade kommit i stället. Äfven de voro nu borta, och det hade inträdt ett visst lugn.

— I dag gå vi till vår lilla sjömansfru, sade fru Walter till sin dotter; tag af några vackra blommor, och så skall jag lägga ner ett och annat i korgen här.

De gingo tillsammans och voro snart framme.

— Det var märkvärdigt, hvad här ser ödsligt ut, sade Agda, när hon öppnade grinden. Där under trädet ha småflickorna sin lekplats, och Edvard brukar alltid vara på utkik. Jag tänkte på, när jag var här sist, att man borde taga hit en af våra många hängmattor och sätta upp den här — det är en sådan vacker plats — det kunde vara skönt för fru Borg, hon satt så obekvämt på en vanlig trästol, klen som hon var.

Förstugudörren var stängd; de bultade på, men ingen öppnade. Just som de undrade, hvad orsaken kunde vara, kom en karl åkande på vägen. Han stannade hästen utanför grinden.

— Är det att hälsa på styrmansfrun, frågade han, då fru Walter och Agda närmade sig.

— Ja, men hon tyckes ej vara hemma.

— Nej, det tror jag nog, för jag har skjutsat både henne och barnen till station, och sett dem fara i väg på tåget har jag med gjort, upplyste mannen.

— Hvart ha de farit? Vet ni det?

— Hem till sitt, vet jag. Frun fick telegram i morse, att hennes man och pojken deras skulle komma hem som i dag, och hon gaf sig i väg tvärt. Hon kom springandes till oss med andan i halsen, fast hon har varit så eländig hela sommarn, så hon knappt har orkat gå — vi ä' grannar, det är vi som bor i den röda gården där borta och rår om det här stället, så hon hyrde af oss, och vi hjälpte henne med ett och annat ibland. Ja, hon har varit ängslig jämt, men nu så var hon glad, och skjuts ville hon ha på ögonblicket. Det var inte tid att ta med sakerna en gång, utan min gumma lofvade att packa dem i morgon, och så får jag sen köra i väg med dem till järnvägen.

— Kommer fru Borg då ej tillbaka?

— Nej, för all del. Jag frågte nog om det, men hon skulle allt stanna hos sin gubbe, sa' hon, och han hade inte tid att fara hit, det visste hon också. Hederligt folk var det, frun betalte hyran för hela sommarn, fast vi har en hel månad kvar af den öfverenskomna tiden.

Walters gingo hem litet fundersamma ehuru också glada på fru Borgs vägnar.

— Det var i alla fall tråkigt, att vi gjorde så litet för dem, sade fru Walter, jag begriper ej, att tiden varit så knapp i sommar. Nåja, nu är det ju bra för henne, och hon tänker snart ej mer på dessa månader, sedan hon blifvit kvitt sin oro.

Men hon hade ej glömt dem, trots den stora förändringen från plågsam ovisshet till den lycka hon knappt vågat hoppas. Endast några dagar senare kom bref från henne.

— Jag har ej mer en enda orsak att vara ledsen midt i min stora glädje, skref hon, och det är emedan jag ej fick tillfälle att säga herrskapet farväl och tacka för all den myckna godhet, som blifvit mig bevisad i sommar. Aldrig kan jag fullt omtala, hvilken tröst och lindring särskildt fröken Agdas första besök skänkte mig. Hennes ord kommo till mig alldeles som från Gud, och jag tror helt säkert, att det var han, som skickade henne till mig då. Och så all den stora vänligheten mot barnen sedan! De komma aldrig att glömma den där dagen de fingo vara hos herrskapet, och de ha beskrifvit den snart sagdt oräkneliga gånger för sin pappa och sin bror och alla andra de träffat. Ja, jag kan icke som jag ville uttrycka den tacksamhet jag känner, men jag och barnen bedja Gud löna eder för allt hvad vi fått åtnjuta genom eder godhet.

— Hon är mycket tacksam för bra litet, sade fru Walter, då Agda läst brefvet för henne. Det var riktigt tråkigt, att vi ej gjorde mer för henne. Man kunde ju t. ex. ha bjudit henne fara ut och åka emellanåt. Hade jag tänkt, att hon satte så mycket värde på det lilla vi gjorde, så skulle jag väl ändå ha tagit mig tid att göra mer.

Hon gick och var snart upptagen af sina många bestyr. Agda kunde ej lätt slå ifrån sig tanken på dessa, som hon gjort så litet för och rönt så mycken tacksamhet af. Det ena efter det andra af hvad hon utan svårighet kunnat åstadkomma för att glädja de ensamma grannarna kom nu så tydligt för henne — hvarför hade hon icke gjort det? Tid, förmåga, tillfällen hade hon alls icke haft brist på, och vilja hade ju på sätt och vis icke heller saknats, men ändå hade hon gjort så godt som ingenting. Felet måste ligga inom henne själf. Hvad var det som fattades?

Banbrytare.

Ingen kunde rätt förstå, hvarför skomakare Kvist hade slagit sig ned just i den värsta trakten af hela socknen, strax invid den stora byn Brodda. Aflägset låg den, och det var kanske därför som befolkningen blifvit sådan den var. På den tiden fanns det godt om krogar ute på landsbygden, och Brodda utgjorde alls icke något undantag i det fallet; tvärtom var byn allmänt känd som ett af de allra värsta »hålen» i hela orten. Icke kunde det vara trefligt för en hederlig människa att bo där, och det var ej heller många sådana som hade vågat försöket; de som gjort det hade aldrig stannat länge kvar, om det funnits någon möjlighet för dem att komma därifrån. Man fick ej vänta sig fred hvarken dag eller natt, och om söndagarna var det värst. Den som ej ville deltaga i det vilda lifvet, dansandet, supandet och slagsmålen, blef ej tåld, och inga tillfällen att ofreda och förnärma honom försummades.

Det ansågs allmänt af de välsinnade i socknen, att skomakare Kvist hade låtit narra sig, när han från en annan trakt och obekant med förhållandena köpte en liten förpantningsjord och byggde upp sin stuga i närheten af byn. Man rådde honom till och med att afbryta byggnadsarbetet och med det snaraste sälja platsen, där han ändå aldrig kunde stanna kvar, eftersom det ju var uppenbart, att han icke var af samma sort som folket i Brodda. Kvist själf blef nog litet undersam att börja med, om han ej kanske borde följa det välvilliga rådet; snart var dock all tvekan borta.

— Nej, nej, svarade han, då någon ånyo bad honom betänka sig, innan han ginge vidare, har Herren Gud fört mig hit — och det vet jag han har — så sörjer han också för mig och de mina. Vi äro i hans hand, hvad kunna människor göra oss?

Icke utan att flera gånger ha blifvit ofredad fick han det lilla hemmet i ordning. Det skilde sig redan i det yttre väsentligt från husen i byn, som omålade och förfallna och utan den ringaste omvårdnad utomkring sågo allt annat än inbjudande ut. Kvists rödfärgade stuga däremot med sina hvita fönsterkarmar hade någonting hemtrefligt redan utanpå, helst sedan de anspråkslösa trädgårdsanläggningarna kommit sig för. Det dröjde flera år, innan han fick ha dem i fred

Ofta hände det, när han kom ut på morgonen, att hans kära blommor voro nedtrampade, buskar och träd afbrutna. Kvist fällde dock icke modet, utan afhjälpte skadan, så godt han kunde, sådde och planterade på nytt.

Folket i byn gaf med undran och äfven förargelse akt därpå. Hvad skulle nu allt det där tjäna till? Men det förstås, Kvistens voro högfärdiga människor, det var nu tydligt, som måste ha allting finare än andra och inte kunde vara tillsammans med sina grannar, emedan de höllo sig för goda för dem. Det var därför, som prosten helst tog in hos dem, när han hade sina vägar där åt trakten. Det var ej förgäfves de stodo väl hos honom, de gingo ju nästan hvarenda söndag den långa vägen till kyrkan. I allting ville de anses bättre och förmer än andra, och ändå voro de ej annat än fattigt handtverksfolk.

Fullt upp med arbete hade Kvist, ty man behöfde honom, och han var ordhållig och billig. Men ändå kunde man ej rätt tåla honom och hans familj och begagnade gärna tillfällena att göra lifvet surt för honom.

Det bedrefs på den tiden intet sådant arbete som nu för nykterhet eller för ungdomens bästa, det fanns icke söndagsskolor eller ens tillräckligt med folkskolor. Barnen i Brodda hade alldeles för lång väg till sockenskolan, och det

var därför klent beställdt med deras undervisning. Änkan, som var Kvists närmaste granne, beklagade sig, att hon hvarken hade förmåga eller tid att lära sina barn läsa, då hon måste vara borta och arbeta hela dagarna för att försörja dem.

— Skicka dem till mig, svarade Kvist, jag kan väl lära dem på samma gång som mina egna, och Greta tar hand om dem dess emellan.

Det blef ett nytt uppslag. Inom kort hade Kvist en hel skara barn från byn och trakten samlad omkring sitt skomakarebord, medan de mindre inhämtade kunskapernas första grunder af mor Greta, som satt på spishällen med stickstrumpan i hand.

Det var en konstlös undervisning med ytterst få läroämnen — egentligen icke något annat än bibliska historien och katekesen samt nya testamentet som innanläsningsbok. Om pedagogik hade hvarken skomakaren eller hans hustru hört talas. Och ändå utgingo från denna enkla skola barn, som där fått en god riktning för hela lifvet och en säker kunskap om de ting, som äro för människan de viktigaste att känna. Förvildade som de kommo dit, med dåliga föredömen omkring sig och utan att ens veta om någonting bättre, blefvo de hos Kvist fostrade till lydnad, sanningskärlek, ordning. Det var ett underbart inflytande han hade på dem; tålamod

och ett gladt lynne bidrogo därtill, men först och sist kärleken till de unga.

Det blef snart en sed, att de fattigare mödrarna, när de om somrarna gingo ut på bärgningsarbete vid bondgårdarna, lämnade sina små till mor Kvist, som tog hand om dem under dagen.

Så växte makarnas inflytande på sin omgifning dag från dag, och man fann sig småningom däri. Det var ju alldeles oemotsägligt, att hela trakten hade gagn af den besynnerliga familjen, och då fick man ha fördrag med att de höllo sig undan från andra.

Hvad man hade svårast att tåla det var skomakarens sätt att tillbringa söndagseftermiddagarna. Hvem som ville hade då fritt tillträde till Kvists och hälsades hjärtligt välkommen. Det var att börja med icke många som infunno sig, och de som gjorde det blefvo bittert hånade af de andra. Kvist brukade föreläsa en predikan samt ett eller annat kapitel ur bibeln, stundom också redogöra för den utläggning af dagens text, som han hört i kyrkan på förmiddagen. Sedan kunde man sitta kvar och språka om hvarjehanda en timme eller två. Det kändes så lugnt och fridfullt i Kvistens stuga, och det var ändå godt hvad man fick höra där. Några gamla togo sig först till att gå dit, så änkan med de många barnen och så den ena efter den

andra. Många retade sig därpå och ställde till oljud utanför samt öfverföllo de närvarande, när de kommo ut; men till slut tröttnade de, helst som Kvist aldrig ville vidtaga några lagliga åtgärder för att få fred. Och sedan prosten tagit sig till att då och då komma upp och leda dessa sammankomster i Kvists stuga, blef motståndet mindre.

Det visade sig också, att de barn skomakaren och hans hustru undervisat voro bland de bästa af konfirmanderna. Det var ej heller längre svårt för de unga från Brodda att få tjänst på andra håll; det dåliga rykte de förut haft om sig försvann efter hand.

Per Jonsson i Östergården var den svåraste och ihärdigaste af alla motståndarna. I hans loge om sommaren och i hans stuga om vintern dansades och dracks mer än på andra håll. Det var honom en orsak till daglig harm, att en och annan af hans eget husfolk börjat lyssna till skomakarens ord. Han såg kanske bättre än någon af de andra, huru mäktigt det inflytande var, som utgick från det lilla röda huset utanför byn, och hans fiendskap växte i samma grad. Flera gånger hade Kvist fått erfara den, antingen riktad omedelbart mot honom själf eller mot hans vänner.

Husen i byn hade småningom undergått en förändring både utanpå och inuti, såväl som

folkets seder. Barnen och äfven de äldre funno det så trefligt hos Kvists, att de ej kunde annat än i någon mån åtminstone taga efter ordningen och snyggheten där och äfven den enkla prydligheten. Det var också roligt att ha sina egna bärbuskar och träd och blommor, mycket roligare än att gå om nätterna och förstöra dem som funnos hos Kvistens; och efter hand uppkommo små, mycket enkla planteringar omkring åtskilliga af stugorna i byn. Men detta åter förde med sig större snygghet utomkring, sedan också inom hus. När solen fick skina in fritt genom rena fönsterrutor, gick det ej så bra som förut att låta allt tillgå alldeles som det brukat, utan det måste bli annorlunda med både ett och annat. Icke för att man precis skulle kunnat tala om »framsteg» och »förfining»; en främling skulle nog ha funnit folket i Brodda mycket ohyfsadt fortfarande, men där var likväl en väsentlig förändring. Per Jonsson märkte den och förargades däröfver och satte sig för sin egen del envist emot allt bättre inflytande.

Det var en söndagskväll på hösten. I Östergården skulle det bli dansnöje, och ungdomen började redan samlas. Per Jonsson var mörk i hågen och yttrade emellanåt några hotande ord. Den näst äldsta af hans döttrar fanns ej hemma, och han förstod, att hon nu som några gånger förut på den senare tiden hade smugit sig till

Kvistens. Modern hindrade henne aldrig från att gå dit, tvärtom beredde hon henne tillfälle, när helst hon kunde. Det gick för långt, tyckte Per Jonsson, han måste göra slut på den där sammanvaron, innan flickan blefve alldeles bortkollrad.

Dansen hade börjat, men Anna var ej hemkommen ännu. Alltmera uppretad genom alla frågor efter henne och antydningar om att han nog snart skulle få tåla läsarna i sitt eget hus, skyndade Per Jonsson bort i mörkret till Kvists. Anna skulle han taga med sig hem, antingen hon ville eller ej; och sedan skulle han tvinga henne att vara med om dansen, och aldrig mer skulle hon komma till skomakarens; hans harm emot henne tog alldeles öfverhand, han måste ovillkorligen skilja henne från de nya vännerna, han drefs därtill utan att kunna eller vilja stå emot sin känsla.

När han kom nära stugan, såg han, att det ännu lyste därinne. Han gick intill fönstret och varseblef Anna, som satt bredvid mor Kvist. Skomakaren lade just ihop boken, som han läst i, och som han hade sin plats alldeles invid fönstret, hördes det tydligt, när han talade.

— Låt oss nu bedja till Gud, att han afstyr all förargelse i kväll genom det de förehafva i Östergården och att han hjälper dem som hellre vilja höra till hans rike än till världen.

Utom sig af harm böjde Per Jonsson sig ned. Det låg en sten på marken strax invid hans fot; han tog upp den, drog sig ett par steg tillbaka och kastade den med all sin kraft mot fönstret. Men glasrutorna voro små, infattningen tog emot, och stenen föll ner på bordet utan att göra någon skada. Strax därefter hördes ett högt rop. Kvist och mor Greta skyndade ut.

Alldeles intill gärdesgården funno de en gestalt liggande utsträckt och igenkände med förvåning bonden i Östergården. Han hade i brådskan att stiga öfver gärdesgården, förskräckt för de möjliga påföljderna af sitt dåd, halkat och fallit samt därvid slagit sig illa mot en sten. Ena benet var afbrutet.

Det blef hastigt slut på munterheten i Östergården, när Kvist och några flera kommo hembärande med husbonden. Någon fara för lifvet behöfde man väl icke frukta, men den sjuke var häftigt upprörd och förskräckt, och därigenom förvärrades hans tillstånd. I sin ångest att blifva anklagad för hvad han gjort talade han själf om sitt attentat, som han först trodde haft framgång, fast han såg föremålet därför lifslefvande bredvid sig.

Flera veckor varade sjukdomen, och därunder hade Kvist dagliga tillfällen att bevisa sin kristna tro i verk och gärning. Han använde dem också troget. Så ofta han kunde göra sig

ledig någon stund, satt han hos den sjuke. När Per Jonsson ändtligen steg upp igen frisk, var motståndet inom honom alldeles brutet; Kvist var nu hans vän, och han var oftast jämte de sina närvarande vid sammankomsterna på söndagseftermiddagarna. Med det forna lefnadssättet i hans hus var det alldeles slut.

Efter den händelsen var Kvists inflytande större än någonsin, och han bibehöll det under de fem eller sex år han ännu hade kvar af sin arbetstid på jorden. Stilla och anspråkslöst var det som förut, och själfva tycktes de ej, hvarken han eller hustrun, veta om den makt de ägde öfver sinnena i hela trakten. Men andra, som kunde jämföra förhållandena sådana de voro med hvad de varit tjugo år förut, märkte väl, att en mäktig kraft varit i verksamhet — mäktig på liknande sätt med vattendropparna, som en och en falla ned i bergets remnor och till sist spränga sönder det, eller som den tysta kraft, som drifver upp saften i växterna och långsamt, omärkligt bereder frukten i dem. Och alla, som närmare sporde efter hvar kraften kom ifrån, funno, att det var från den enkle, olärde arbetarens hem den utgick.

Tiderna förändrades, allt gick framåt hastigare än någonsin, på ett år vida längre än förut på tio. Byn var utflyttad; prydliga hus, de flesta med nätta trädgårdar omkring, voro upp-

byggda på lämpligt afstånd från hvarann. Krogen var för länge sedan borta, och på platsen där den stått låg ett rymligt skolhus. Både traktens och befolkningens utseende var fördelaktigt förändradt.

Många orsaker hade på de sista åren samverkat därtill, mycket och mångahanda hade gjorts för denna förut förbisedda trakt. Men helt visst skulle icke de nya arbetarna ha fått glädja sig åt en så rik och snar skörd efter sitt utsäde, om ej marken förut blifvit i trohet bearbetad.

Och alldeles säkert är det också, att skomakare Kvist och hans hustru icke varit de enda, som utfört ett dylikt förberedande arbete i det fördolda; oräkneligt många deras likar verka stilla, obemärkta, oftast förbisedda. Så komma andra med större gåfvor eller anseende och skörda frukterna — och äran inför människor — af deras arbete, till dess en gång lönen skall utdelas icke efter människors uppskattning utan efter Guds, den allvetandes.

Till välsignelse.

Lifvet låg ljust framför honom, ingen enda mörk skugga föll öfver hans väg, som ledde banad och jämn genom leende nejder. Lycklig hade han alltid varit, men i denna stund, då han trädde in i sitt hem sent på den ljusa vårkvällen, tyckte han sig så lycklig, att allt det föregående i jämförelse därmed var alls intet. Han hade nått målet — det kunde knappast vara möjligt för en människa att taga emot ett större mått under denna jordiska tillvaro.

Ännu ganska ung hade Kurt Alm redan sin framtid betryggad; han behöfde ej nötas och slitas ut i någon kamp för tillvaron, han ägde tvärtom mycket af denna jordens goda. Den stora egendomen, som han fått i arf efter en släkting, gaf honom en betydlig årsinkomst och dessutom ett det behagligaste hem. Han hade själf öfvertagit vården af densamma; arbetet intresserade honom, han ägnade sig däråt med lust, ej blott därför att han själf fick skörda vinsten utan också för dess egen skull. Och så

hade han ju många att tänka på och sörja för, alla dessa underhafvande, som berodde af honom och för hvilka det stod i hans makt att göra lifvet tungt eller lätt. Han ville göra det lätt, ty han var lycklig själf och tyckte om att också se andra lyckliga. Därför hade han redan under den korta tid han varit husbonde förvärfvat aktning och kärlek i hög grad från sina underlydande, förtroende och vänskap från alla andra, som han kommit i beröring med. Därigenom hade hans lycka blifvit ännu större. Hans lif tycktes så rikt, så fullt af löften om det bästa och skönaste en människa kan önska sig — att få blifva till välsignelse för andra.

Snart nog hade han mött henne, som skulle kunna göra hans lif ännu skönare och rikare genom att dela hans intressen, hjälpa honom i hans planer och arbeten för andras väl, deltaga i hans glädje och göra hemmet till ett verkligt hem. Hans hjärta drogs mäktigt till henne allt ifrån första stunden de träffades; men han vågade knappt tänka på att kunna vinna henne, det syntes honom vara en alltför stor lycka. Hon stod så högt öfver honom, tyckte han, och det gjorde hon kanske på sätt och vis; hon stod på ett högre trappsteg i samhället, hon hade växt upp i en annan krets än han, hon var honom öfverlägsen i uppfostran, i världsvana, i intelligens. Han kände sig så obetydlig, så blyg i hennes

närhet. Att han skulle kunna blifva något för henne kunde han ej hoppas, icke heller att hon skulle blifva något annat för honom än en stjärna i rymden, den han såg upp till med tyst beundran. Hon var god och vänlig mot honom, det var sant, men sådan var hon mot alla, hon hade aldrig visat honom något företräde. Huru skulle han också kunnat vänta sig det? Han försökte strida mot sin kärlek och betvinga den, men det ville ej lyckas. Den var så mäktig denna känsla, att han visste, att hela hans framtid berodde af om den blef besvarad eller ej. Antingen skulle den föra honom till den sällhet han ej vågade hoppas eller ock göra hans förut så ljusa väg tung och mörk. Han bad med växande ifver, att Anna måtte bli hans, men han vågade ej vänta bönhörelse.

Kurt hade lärt sig bedja. Han var van därvid sedan sin tidigaste barndom. Bönen var mer än en vana för honom. Han hade lärt att vända sig till Gud med allt som kom på och »göra sina begär och önskningar kunniga i allting». Icke heller försummade han att tacka för det goda han njöt i så rikt mått; stundom kände han sig alldeles öfverväldigad af tacksamhet för den nåd och godhet, som han fick taga emot. Allt hvad han hade betraktade han såsom gåfvor från den himmelske Fadern, och han älskade Gud för alla de välgärningar, all den nåd, som

strömmade ned öfver honom. Skulle han nu också få denna gåfva, som han så högt åstundade — då skulle hans tacksamhet och kärlek till Gud blifva ännu större, det visste han, och så skulle hon bli honom till den allra bästa välsignelse. »Gif mig Anna», så bad han, »helt visst skall jag då kunna tjäna dig bättre».

En vårafton gick han, såsom han ofta brukade, en liten enslig skogsstig framåt, en genväg mellan hans eget hem och Annas. Han satte sig på en kullfallen trädstam och såg oafvändt bort mot den högra sidan, där en hvit gafvel skymtade fram emellan träden. Där var det hon bodde. Skulle han en gång få föra henne till sitt hem? Han tänkte på den senaste gången de träffades, blott två dagar förut; han hade tyckt sig se något i hennes blick, som han ej sett där förr; han hade tänkt därpå alltsedan. Kanske det var ett misstag; det hade varit så hastigt, endast ett ögonblick. Han undrade och grubblade och drömde.

Plötsligt reste han sig upp och lyssnade. Var det kanske hon, som sjöng? I nästa minut var han säker därom; det var en vemodig liten visa, och rösten lät ej glad som vanligt. Hon kom närmare, vägen gjorde en tvär krök helt nära där han stod, och han visste, att hon snart skulle få se honom. Först kom det öfver honom en lust att fly, men han gjorde det icke; han

kände, att afgörelsen var för handen. Nej, ännu var det för tidigt, han borde dröja, men han kände sig ej säker om att han skulle kunna det.

Medan han tvekade, kom Anna i sikte. Nästan utan att veta hvad han gjorde bad han henne sitta ned på trädstammen, och det dröjde icke länge, förrän han sagt henne allt, sagt henne att han dagligen bad Gud göra henne till den bästa välsignelsen i hans lif. Hon hade ej tänkt på detta förrän ett par dagar förut; då först hade hon funnit, att Kurt hade en stor betydelse för hennes lif. Men icke hade hon trott, att den rike egendomsherrn brydde sig om henne; hon var ju ändå bara en fattig flicka, och hon tyckte sig stå så långt under honom.

De sutto där länge i den ljusa majkvällen och talade med hvarandra, medan fåglarna sjöngo i de nyutslagna, doftande träden.

— Så att du har älskat mig så länge, Kurt, sade Anna, då de stego upp för att gå — mer än ett år, och jag har ingenting vetat därom förrän nu.

— Min kärlek har hunnit bli stark och rotfast under den tiden, svarade han. Din är blott sedan i går, men jag litar ändå på den.

— Den har växt fort och hunnit i fatt din. För ett par dagar sedan var den endast ett litet frö, men i dag är den ett stort träd.

— Min kärlek har växt under oro och fruk-

tan, sade Kurt, och därigenom har den blifvit stark, liksom växten slår sina rötter så mycket djupare, när stormen söker upprycka den.

Anna hade stannat liksom för att betrakta den härliga utsikten, som låg framför dem, just då de trädde ut ur skogen. Hennes blick hade dock fastnat vid ett föremål på närmare håll.

— Kurt, ser du det där lilla körsbärsträdet nere i backen? För ett par dagar sedan syntes ingenting på det, och se, nu är det höljdt af de vackra, fina blommorna. Det har gått hastigt; men saften fanns i grenarna, och när tiden var inne, när solen sken varmt där nere, då slogo blommorna genast ut. Ser du, så var det med min kärlek. Den låg gömd inom mig, utan att jag visste därom, men nu har den med ens kommit i dagen, framlockad af din kärleks solljus. Så är den då icke så ny, som du menade. Jag förstår nu, att det måste ha varit på det sättet.

När Kurt gick hem den kvällen, tyckte han knappt, att han vandrade på jorden. Hur var det möjligt, att en människa kunde få så mycken lycka på sin del? Nu måste måttet snart vara fullt, han kunde knappast taga emot mera.

Han stannade vid det lilla trädet och tänkte på hvad Anna sagt. Hon hade liknat sin kärlek vid dess vackra hvita blomsterskrud, och hon hade rätt: den var ren och skär som de nyutslagna blommorna. Men han tyckte också, att

det liknade deras rena, nyss uppgångna lycka, som så hastigt slagit ut i full blomning.

Ett par dagar senare vandrade de båda ånyo på skogsstigen och kommo till den kullfallna trädstammen. Det hade blåst och regnat häftigt på natten.

— Se, sade Kurt missmodig och pekade på det lilla trädet, se, hur alla blommorna ligga strödda på marken. Det var vid dem du liknade din kärlek och i dem jag såg en bild af vår lycka. Så hastigt hela fägringen tog slut!

Hon log gladt.

— Du är väl aldrig vidskeplig heller, Kurt, sade hon skämtande.

— Nej, svarade han, och nu log äfven han, jag fäster i själfva verket ingen betydelse därvid, fast det kunde låta så. Af Gud har jag bedt om den bästa välsignelsen, och han har gifvit mig dig.

— Det är också en annan sak, Kurt, återtog Anna. Blommorna måste ju falla bort, för att frukten skall kunna mogna. Jag tänker, att om Gud tager bort ett, ger han något annat i stället, som är bättre. Han vet ju bättre än vi, hvad som är till välsignelse för oss.

— Ja, han vet det, och därför har han gifvit mig dig, upprepade Kurt med strålande blick.

Ett par år hade gått. De voro så lyckliga

med hvarandra, som två människor kunna vara. Ej ens den lättaste skugga hade för ett ögonblick fördunklat deras sällhet. Kurt hade menat, att han ej skulle kunna taga emot mer lycka, och ändå hoppades han nu att få göra det.

Gud gaf med fulla händer, och han älskade honom därför.

Men så kom det omsider en tid, då Gud ställde den frågan till honom: Älskar du mig, äfven om jag tager tillbaka mina gåfvor — älskar du mig för min egen skull? Är jag dig nog?

Han hade aldrig stått inför den frågan förr, och han skulle nog icke vågat svara ja till den i sin medgångs dagar. Gud var den, som *gaf* honom allt det myckna goda han ägde, det visste han ju och erkände alltid med tacksamhet; men huru mycket Gud *var* för honom, det visste han icke, det hade ännu ej blifvit pröfvadt.

Annas klara ögon hade sett på honom för sista gången med det där innerliga, kärleksvarma uttrycket; hennes kära, behagliga röst hade för sista gången talat ömma ord till honom. Ögonen hade icke brustit i döden — det skulle känts som en lättnad nu — men de stirrade vildt och oroligt, och hon talade utan mening och sammanhang. Hennes ljusa förstånd, som så ofta ledt honom, då han stått villrådig, var släckt. Sjukdomen hade härjat allt med oemotståndlig makt, ingen hjälp fanns.

Kurt måste se, huru hon fördes bort från hemmet, som hon gjort så skönt och lyckligt, från de sina, som velat göra allt för henne men nu stodo vanmäktiga.

Tiden gick dyster och tung. Stundom tycktes en liten förbättring inträda hos den sjuka, och ett svagt hopp vaknade ånyo hos Kurt, men endast för att svikas. Tillståndet förvärrades, och det blef omsider tydligt, att förståndet aldrig skulle återkomma. Allt själslif tycktes utslocknadt, hennes lif var endast djurets. Han var bunden vid en död.

Kurt gick där som en drömmande, kunde knappt fatta sin förfärliga förlust. Han var bedöfvad af slaget, allting hade förlorat sitt intresse för honom, allt utom ett — barnet, Annas barn, den lille gossen. Endast han kunde någon gång med sitt glada joller locka fram ett svagt och hastigt försvinnande leende i det sorgbundna ansiktet.

Ett par år dröjde den lille kvar; just vid den tid, då han började vakna till medvetande, flyttades han i en annan lifsluft.

Så var då Kurt blifven ensam, mycket mer ensam än förut, innan han erfarit hvad det ville säga att hafva dem som stodo honom så nära. Han skötte egendomen och alla öfriga göromål, som uppdrogos åt honom, plikttroget och väl som förr, men utan det forna intresset. Hans

underhafvande såväl som många andra hade sina anspråk på honom, dem han måste försöka motsvara; han gjorde det numera på ett helt mekaniskt sätt, han kunde icke känna något för dem, icke såsom förr deltaga i deras olika förhållanden. Somliga voro lyckliga, såsom han varit, och han tänkte, att de snart skulle få erfara, huru föga den jordiska lyckan är att lita på; andra hoppades bli lyckliga, och de skulle ju en gång bli besvikna; åter andra voro olyckliga, de hade förlorat sin glädje i lifvet, och för dessa kunde han då känna ett slags deltagande. Men ändå menade han, att ingen lidit och led så som han, och han kände sig förbittrad vid tanken därpå. Och de som han såg omkring sig sökte och funno tröst, den ene på ett sätt den andre på ett och om ej annat så läkte tiden såren, och detta gjorde honom ändå bittrare i hans sinne.

Hvarför hade Gud låtit detta öfvergå honom? Hvarför hade han låtit välsignelsen komma in i hans lif endast för att taga den tillbaka?

Dyster och grubblande gick han där, och så ofta som möjligt sökte han ensamheten. En dag då han ströfvade omkring utan att tänka på hvart han gick, befann han sig plötsligt på en välbekant plats, som han instinktmässigt undvikit alltsedan sorgens tid begynte. Där låg ännu trädstammen kvar, nästan öfvertäckt af

mossa och växter. Där hade de suttit den där vårkvällen — hvad minnet af den kändes på en gång ljufligt och bittert! Det var vår äfven nu, fast den kommit mycket senare detta år. Kurt stod och lutade sig mot ett träd — han tyckte det skulle varit nästan ett helgerån att sätta sig på trädstammen; och så genomlefde han under några ögonblick det förflutna, som han icke kunde glömma.

Han tänkte på Annas ord om sin kärlek samt huru hon liknat den vid det lilla blommande trädet. Stod detta kvar ännu? Han såg ned åt sluttningen. Ja, där fanns det, men det hade växt mycket, han kunde blott på omgifningen se, att det var detsamma. Äfven nu var det höljdt af fina, hvita blommor. Kurt tänkte på huru han jämfört trädets blomsterhölje med deras egen lycka, och han log bittert vid tanken på huru träffande jämförelsen varit. En hård vind hade gått fram och härjat hans lycka, liksom de lätta blombladen så snart hade fällts till marken af stormen och regnet.

Men var det icke något mer? Anna hade ju talat om frukten, som ej kunde komma, förrän blomstren voro borta. Gud hade bestämt, att det skulle tillgå så. Hvad var frukten? Han tyckte sig förstå det, fast han icke skulle kunnat uttala det. Men *hvar* fanns den? Hos honom icke, det stod klart för honom.

Tankfull återvände han hem och satte sig att läsa i Annas bibel, som han förut icke kunnat förmå sig till att röra vid. Han blef förvånad öfver att finna så många understrukna ställen; han läste dem det ena efter det andra, och det var, som hade hon talat till honom genom de heliga orden. Den bittra känslan i hans sorg försvann mer och mer; han begynte se allt i en ny dager. Han hade icke stått i det rätta förhållandet till Gud, han hade älskat honom endast så länge allt gick väl och efter hans egen önskan.

Det var först småningom detta blef honom klart, under dagar och veckor, hvarunder han läste i Annas bibel.

Han fick därigenom något nytt att tänka på, men icke gjorde det hans hjärta gladt. Dock, detta var den enda vägen, hvarpå han kunde komma till den rätta ställningen, självförödmjukelsens väg, att se sanningen i ansiktet.

Plötsligt inträffade något, som förändrade alla hans förhållanden. Han hade under de sista åren låtit draga sig in i spekulationer, som egentligen icke ägde något intresse för honom; ett par företagsamma grannar hade öfvertalat honom att understödja en större industriel anläggning, och han hade gifvit efter utan att mycket undersöka förhållandena. Företaget misslyckades helt och hållet, och Kurt, som gjort en betydlig

förlust, måste sälja sin egendom. Det var en verklig lättnad för honom att få lämna platsen för alla dessa vemodiga minnen; kanske skulle han på en alldeles ny ort och i en ny omgifning kunna komma ifrån det gamla.

Tiden för aflyttningen närma de sig. En natt väcktes Kurt af ropet, att elden var lös i en af arbetarbostäderna. Han skyndade dit och ordnade släckningsarbetet, som blef hårdt och långvarigt, emedan vinden låg åt de öfriga boningshusen. Först efter flera timmars ansträngningar kom han hem, våt, genomfrusen och uttröttad. En svår förkylning hade han ådragit sig, och ganska länge dröjde det, innan han kom upp från sjukbädden. Icke heller var han då frisk, och det blef snart tydligt, att han bar inom sig fröet till en obotlig sjukdom.

För att dess utveckling måtte hindras så länge som möjligt, beslöt han på läkares inrådan att slå sig ner i en fjälltrakt. Hvad han hade kvar af sin en gång ansenliga förmögenhet räckte godt till för honom att skaffa sig ett litet enkelt hem och lefva fri från omsorger.

Långsamt bringas frukten till mognad, sedan blommorna fallit af. Regnet och solskenet hjälpas åt därmed, sommarens hetta fullbordar verket. Så gick det för Kurt. Sorger och bekymmer drefvo honom allt mera till Gud. Småningom insåg han hvad alla dessa lidanden och

motgångar skulle tjäna till. Han fann sin frid och tröst i gifvaren och icke längre i gåfvorna.

Likväl syntes lifvet honom ödsligt, och han kunde ej komma ifrån sin undran hvarför det måste vara så för honom. Gud visste ju, att det var det bästa för honom, och han ville gärna nöja sig därmed; men det var icke alltid lätt att göra så.

Kurt kände sig mäktigt tilltalad af den storslagna naturen kring hans nya hem. Hans favoritplats blef snart ett ställe, där han hade utsikt till ett väldigt, flera mil aflägset fjäll, som både sommar och vinter var höljdt af snö. Han kunde sitta långa stunder och betrakta det, se hur olika ljusbrytningar gingo däröfver, hur molnen seglade förbi det och hur det glänste bländande hvitt i solskenet.

Småningom började han erfara en viss samkänsla för det gamla fjället. Det var så ödsligt, så kalt, inga träd prydde dess sluttningar, icke en enda grön gräsfläck lyste där, intet lif kunde trifvas i dess klyftor eller finna fäste och näring på dess branta sidor. Där fanns bara snö, snö. Så där öde och glädjefattigt var ju också hans lif. Visst hade han nu ett fast och väl grundadt hopp om ett nytt och lyckligare lif, kanske ock återseende af dem han älskade; men hans lif på jorden var så ensligt, det var icke till någon välsignelse och kunde ej bli det heller,

lika litet som fjället kunde kläda sig i leende blomsterdräkt.

Trött och missmodig sökte han en dag gladare föremål. Hans blick föll på den vackra öppna bygden framför honom med sjön och strömmen. Det var en leende tafla med bördiga fält, gröna skogar och välbyggda hus. Midt igenom bygden gick strömmen som ett glittrande band; det var den, som gjorde trakten beboelig och välbärgad, den dref vattenverken, den skaffade människorna deras uppehälle. Utan den skulle hela denna nejd icke varit hvad den var, knappast något annat än en ödemark. Hvar kom den egentligen ifrån, undrade Kurt. Han hade ej bott länge i trakten och kände ej till den närmare.

Han gick hem och tog fram en karta samt följde på den vattendraget uppåt under dess slingrande lopp. Strömmen hade många tillflöden, och han fann, att de flesta och största af dem såväl som själfva hufvudådran kommo just från hans kära gamla fjäll, af den smältande snön på dess sluttningar.

Detta var ju ingenting märkvärdigt i och för sig, och ändå gaf det Kurt ett nytt uppslag.

Han hade jämfört sig med fjället, emedan det var så ensamt och glädjefattigt; men nu kom han att se det i en ny dager. Det strömmade ju ner välsignelse från fjället; alla dessa smärre och större vattendrag, som voro till så

stort gagn för trakten, hade sitt upphof där, af isen och snön. Långt efter sedan solens hetta torkat ut andra vattensamlingar, kom det kalla, rena vattnet ner från fjället, vederkvickande, alstrande. Hvarför blef då snön kvar där uppe hela året om? Jo, ty fjället var så högt, så högt, därför kunde det taga emot och förvara.

Kurt kände sitt hjärta vidgas. Kanske skulle han ändå blifva till välsignelse nu, sedan alla medel därför tycktes tagna ifrån honom. Den jordiska lyckan och glädjen skulle ej mera smycka hans lif med sina sköna blommor, det skulle vara ensligt ända till slutet. Men blott han komme högre upp, närmre mot himlen, närmre Gud, skulle han kunna samla upp välsignelsen från ofvan och sända den ut i världen. Ju högre han kom mot den osynliga världen, dess mer skulle han kunna taga emot och förvara af dess skatter, dess ymnigare meddela dem åt andra.

»Närmare, o Gud, till dig», blef mottot för hans lif, för hela hans sträfvan. Han bad ej längre om några särskilda gåfvor, begärde hvarken den ena eller andra välsignelsen. Gud själf var det han åstundade, och med honom följde allt det öfriga. Gud var allt för honom liksom solen för det snötäckta fjället.

Så kom han då allt högre upp, och i samma mån blef han till välsignelse för andra.

Kurts lilla hem var ej längre ensligt. Både sommar och vinter funnos där gäster, som kommo för att söka sin hälsa i den friska bergluften. Fem eller sex kunde han taga emot samtidigt. Han tog emot både rika och fattiga, men de sistnämnda hade dock företräde; han hade tillräckligt att dela med sig af åt dem. Många funno mer än de sökt, de funno också själens hälsa genom umgänget med honom, öfverbevisade genom hans fasta tro och helgade lif. Allt efter som hans namn blef kändt, uppsöktes han af sådana, som ville komma till sanningens kunskap men icke kunde det, och för många af dem blef han den hjälpare de hoppats finna. Också för dem som bodde i hans omgifning fick han vara en vederkvickande, välsignelsebringande ström från den rena urkällan.

Ibland gick han till den välbekanta platsen och betraktade sitt kära fjäll, men icke med den förra känslan. En samkänsla var det äfven nu fast af annat slag.

— Må jag komma högt såsom du, tänkte han; ju högre upp, ju närmre Gud, ju mer han blir för mig, dess mer får jag att gifva andra.

Så hade han fått den bästa välsignelsen för sitt lif.

»Jag ock.»

Man hade alltid ansett häradshöfdingen för en religiös man, till och med varmt religiös. Han hade för vana att besöka den allmänna gudstjänsten åtminstone de flesta söndags förmiddagar, och han hörde företrädesvis sådana predikanter, som voro bäst ansedda och hvilkas ord fingo kraft genom deras lif. Ingen kunde säga sig ha hört ett häftigt eller otillbörligt ord af honom, ännu mindre en svordom. Han var i alla afseenden ett föredöme för sina underordnade, för kamrater, för hela sin omgifning, för alla dem han kom i beröring med. Filantropiska företag understödde han alltid villigt både genom penningbidrag och personligt intresse. En hel mängd föreningar, som arbetade i människovänligt syfte, räknade honom bland sina medlemmar, och han var en verksam medlem, så långt hans tid medgaf. Därtill kom nu också, att han var känd för en mycket stor duglighet och betraktades som en framtidsman, som utan tvifvel

skulle komma att stiga till de högsta platser i samhället.

Oaktadt han var mycket ansedd samt prisad och uppburen, hade han inga afundsmän, inga som sökte att genom de vanliga medlen förringa hans anseende. Icke ens hans religiositet stötte någon för hufvudet. Dels sökte han aldrig att »truga» sina åsikter på andra, dels var det någonting särdeles måttfullt hos honom, i detta som i öfriga afseenden. Han höll sig alltid fri från öfverdrifter.

Det fanns bland hans beundrare de, som menade, att han hunnit så långt i moraliskt afseende, som en människa någonsin kan och bör hinna i denna värld. Och det var ej alldeles utan, att han ibland kände sig frestad att tänka någonting ditåt själf. Lyckligtvis hade han en motvikt.

Alltifrån sin tidigaste ungdom hade häradshöfdingen för vana att hvar dag läsa ett kapitel i nya testamentet; det måste vara alldeles ovanligt brådskande göromål, för att han skulle låta hindra sig därifrån. Det var nu visserligen bara en vana, men den var god; Guds ords lefvande kraft förnekade sig icke. Om än mycket af det han läste förblef oförstådt och gick honom förbi, stannade likväl något kvar och sjönk allt djupare ner. Och såsom sädeskornen kunna gro efter många år och i mycket olikartad jordmån,

så kan ett ord från Guds mun vara såsom dödt i långa tider för en människa för att sedan plötsligt få lif; och frälsningens budskap kan få värde ej blott för den, hvars synder äro uppenbara för hela världen, utan också för den, som alla anse som en moraliskt utmärkt person och en sant religiös människa, för en som alltid förut haft nog af sin egen förträfflighet.

Så gick det för häradshöfdingen. Ljuset gick efter hand upp i hans inre. Det som förr varit endast en objektiv sanning för honom, att alla människor äro fattiga syndare, blef nu en subjektiv, i det han fann, att han själf var en människa af det slaget. Och en annan sanning, den om frälsningen i Kristus, hvilken han alltid känt och trott sig förstå, fick en alldeles ny betydelse för honom.

Den stora förändringen försiggick helt stilla; ingen visste om den, så mycket mer som han under samma tid befann sig på en annan ort.

Det fanns ett slags människor, som häradshöfdingen förr aldrig kunnat riktigt med, rätt så human och fördragsam han alltid menat sig vara, och det var ett visst slags enfaldiga kristna, sådana där som alltid brukade tala och sjunga om frälsaren och sin glädje i honom. Liksom många andra tyckte han, att de gjorde sig skyldiga till öfverdrift, att de lämnade för mycket rum åt sina känslor och att de drogo ner heliga

ting i det hvardagsaktiga. Sådant kunde han alls icke gilla. Bakom dessa invändningar förskansade han sig och såg ej eller ville ej se, att det var emedan han aldrig själf erfarit den där hjärtliga glädjen öfver att vara frälst, som han hyste misstro emot den. Därtill kom också, att ibland alla dem han sett eller hört talas om af den där sortens folk det ej fanns några mera bildade eller öfverlägsna personer, utan endast sådana som befunno sig på ett lägre trappsteg i såväl samhällsställning som själsodling.

Men nu var det annorlunda blifvet i fråga om häradshöfdingens uppfattning af dem han förut dömt och sett ned på med ringaktning. Han började åtminstone ana, att han och de nu hade något gemensamt, som de icke haft förut. Att söka upp dem tänkte han visserligen ej på, det vore af flera skäl mindre lämpligt; men han ville åtminstone ej säga något ogillande om dem hädanefter. Så långt hade han kommit.

Det var kort efter hans återkomst. Man visste ej om den stora förändringen hos honom; han hade ju alltid varit stilla och betänksam, och han var så äfven nu. En dag befann han sig i ett sällskap af sina vanliga umgängesvänner och ännu några flera. Det var de förnämsta, i orten, just hvad folk brukar kalla »gräddan». Till sist råkade samtalet falla på en familj, som nyligen flyttat till trakten.

— Det lär vara en duktig karl, den där nye disponenten vid sågverket, har jag hört sägas, yttrade någon, men jag vet ej något närmare om honom.

— Min bror var inne på hans kontor i går i ett ärende, upplyste en annan.

— Nå? Det låter nästan, som om du hade något att tillägga.

— Nåja, han tyckte verkligen ej om hvad han såg.

— Hvad kunde det då vara? Någon olämplig lektyr kanske?

— Nej, det kan man väl inte egentligen säga — fast på sätt och vis var den väl ändå åtminstone litet underlig på en sådan lokal. Det låg en bibel framme — uppslagen — och med fullt af understrykningar — på kontorspulpeten. Och på väggarna voro bibelspråk uppsatta, målade i granna färger, så att de riktigt skulle falla i ögonen.

Dessa upplysningar mottogos med tydlig ovilja.

— Hyckleri, sade någon.

— Det är ett bekvämt sätt att visa sin gudsfruktan, yttrade en annan; helt visst bra mycket mindre besvärligt än att ådagalägga den genom handlingar och försakelser.

— Jag för min del ogillar på det bestämdaste ett dylikt profanerande af det heliga, me-

nade en tredje. Det må nu så vara i ett enskildt rum, ehuru jag ej tycker om det där heller; men i en allmän lokal, där människor gå ut och in, upptagna af alla möjliga angelägenheter, och deras blickar falla på de heliga orden, utan att de känna den vördnad eller andakt, hvarmed man måste umgås med dylika ting — nej, det är riktigt illa att ställa till på det sättet.

— Det ser litet skrytsamt ut, tycker jag. Alldeles som ville man säga: Se, här har ni en from och helig människa! Hvarför ej läsa bibeln i stillhet och ensamhet i sitt rum? Nog vore det ändå bra mycket lämpligare. Och bibelspråken på väggarna! En kristen bör ha Guds ord i sitt hjärta, icke begagna dem som skylt.

— Hurudan är hans person för öfrigt? Har man hört någonting därom?

— Han lär visa sig mycket human emot arbetarna och redan vara omtyckt af dem; men man får se, om han kommer att bibehålla respekten hos dem. Det är några af folket där vid sågen, som bruka vara tillsammans sent om kvällarna för att läsa och sjunga — det går ju inte an att göra sådant hvar och en i sitt hem, förstås. I går lär han ha varit på en dylik sammankomst i en af stugorna och haft sin fru med sig. Fiun sjöng ett par solonummer, disponenten själf skall ha hållit något slags andligt föredrag och suttit där länge efteråt

och talat helt förtroligt med sina egna underlydande.

— Det var ett besynnerligt sätt att uppfatta sin ställning.

— Kan sådant gå bra i längden, så är det underligt.

— Jaså, de äro af den sorten!

Det sista yttrandet fick sitt innehåll genom betoningen.

— Skall nu ett sådant sätt att gå till väga verkligen vara nödvändigt, för att en människa skall vara en sann kristen?

— Naturligtvis icke. Det där är ett yttre, antaget skick, som hvem som helst kan tillägna sig. Alltid går det för sig att sätta upp en skylt, men en annan sak är hvad som finnes innanför.

— Men det tyckes vara en ovillkorlig fordran nu för tiden.

— Jag mötte Ledbergarna i förmiddags, sade en af de närvarande med ett litet leende, och de voro idel förtjusning öfver de nya vännerna — ty *det* voro de redan, förstås.

— Naturligtvis, själsfränder!

— Ledbergarna? Jaså, de där båda systrarna i lilla huset nära grindstugan — de gudsnådliga gamla mamsellerna? Jag ber om ursäkt för uttrycket, men jag kan ej rå för, att jag

finner just den benämningen så särskildt karakteriserande för dem. Inte ondt menadt för det!

Några instämde skrattande i detta omdöme.

— Ja, fasligt enfaldiga äro de, det är då visst, men beskedliga alldeles ofantligt; just typer för sådana där gamla fruntimmer, som springa omkring i stugorna med en pirat på armen och föra omkring litet oskadligt skvaller och gnälla om hur »kärt» det var att höra den och den predikanten och träffa den eller den »älskelige brodern».

— Och de äro nu upptagna hos disponentens och redan vänner i huset? Det vittnar om familjens ståndpunkt.

— Hvad menar häradshöfdingen, frågade frun i huset plötsligt. Vi ha ej hört ett ord från er under hela denna långa diskussion. Få vi icke höra er mening om den fråga, som varit själfva brännpunkten nu de sista minuterna?

Alla trodde sig veta hans mening, men ändå voro alla ifriga att höra den — som en bekräftelse af deras egen. Han hade ju alltid ogillat dem, som uppträdde på det där sättet som nu den nykomne disponenten.

Under samtalet hade han väl ingenting sagt men tänkt dess mera. Det var hans fulla öfvertygelse, att dessa, som varit föremål för klander och åtlöje, voro uppriktiga lärjungar hos samme mästare, som han själf för kort tid sedan lärt verkligt känna och älska och som han härefter

ville tjäna. Mer när det var så, då var det hans plikt att försvara dem eller åtminstone låta veta, att han stod på samma sida som de. Visserligen var han ännu ej på det klara med, om han i allt gillade deras sätt att gå till väga, och hvad särskildt gummorna Ledberg angick — nåja, de voro ju i alla fall ärliga själar, det var han alldeles öfvertygad om. Men det var en annan sak här var fråga om; han tyckte sig ovillkorligt förbunden att erkänna sin samhörighet med dessa, som lefde samma nya lif som han själf.

Man skulle troligtvis ej förstå honom; han skulle utsätta sig för undran, för missuppfattning, säkert också för åtlöje och hån. Han var ingalunda likgiltig för människors tankar om honom, och det var särskildt obehagligt att bli så bedömd af dem, som han mest var i beröring med.

Men det var en röst inom honom, som talade högre än alla betänkligheter. När värdinnan ställde sin fråga till honom och alla de närvarande riktade sina ögon mot honom — han visste mycket väl i hvilken förväntan — då var han färdig med svaret. Med lugn röst och ett litet nästan omärkligt leende svarade han:

— »De äro ebreer. Jag ock.»

Det var alldeles tyst i rummet några ögonblick.

— Jag tänker, att mina ord tarfva förklaring, återtog häradshöfdingen. Jag menar, att

jag *numera* har samma tro på den lefvande frälsaren som de personer här varit fråga om, samma stora glädjeämne och samma mål. Lifvet yttrar sig icke på enahanda sätt hos alla i sina yttre, mindre viktiga drag, och jag kan ju se åtskilligt hos andra, som jag icke gillar — liksom de hos mig; men när lifvet dock finnes, det lif som är födt af Gud, då är där äfven gemenskap med alla andra som äga det. Jag kan icke känna mig främmande för några, som verkligen älska samme frälsare som jag, eller ställa mig kritisk i fråga om deras brister. Jag önskar blott, att jag hade samma frimodighet som de att alltid bekänna min tro.

Han märkte ej själf, att han ägde den och att han just gifvit prof därpå.

Hans uttalande gjorde ett obeskrifligt och mycket starkt intryck på de närvarande. Alla sågo förlägna ut, ingen kunde finna något att svara. Man spred sig i grupper och försökte få andra samtal i gång, men det ville ej riktigt lyckas. Kort därefter åtskildes man.

Det gick som häradshöfdingen väntat sig. Han blef allmänt ogillad, icke bara den kvällen utan allt framgent; äfven ringaktning och åtlöje fick han röna från många, som förut varit bland de ifrigaste att uppbära honom. Somliga drogo sig ifrån umgänget med honom, andra fortsatte det men med en viss farhåga.

Hans framtid ansågs stängd, så mycket mer som han strax efteråt öppet slöt sig till det där enfaldiga och öfverdrifna folket, som han förr ogillat.

Själf kände han sig lyckligare än någonsin, efter den bekännelse han aflagt. Hans ställning var klar, han hade öppet intagit den, ingen frestelse att dölja den skulle mer ansätta honom. För de vänner han miste skulle han också få riklig ersättning.

Ett saltkorn.

Det blef i ett nu tyst i rummet, där ögonblicket förut alla tungor varit i liflig fart. Man hejdade plötsligt talets ström; den ena såg på den andra liksom menande: vi fortsätta om en stund, just nu lämpar det sig ej riktigt bra att säga hvad jag ämnade. Blott en var det, som satt med ryggen vänd mot dörren och kommit alltför mycket i tagen för att märka afbrottet och som därför fortsatte med lika hög röst som förut:

— Ja, jag måste säga, att det är en riktigt ledsam historia, och fasligt tråkiga saker ha kommit i dagen, dem ingen skulle kunnat tänka om den människan. Det är verkligen svårt att tala om det, men i alla fall var det nu så, att —

Nu först blef den talande medveten om att tystnaden, som uppstått, hade en annan orsak än åstundan att höra den intressanta berättelsen. Hvad stod då på?

»Det gick en ängel genom rummet», brukar folk säga, när en allmän tystnad med ens

uppkommer i ett sällskap. Kanske det verkligen förhöll sig så nu.

Värdinnan hade stigit upp för att taga emot den nya gästen, som kommit. Det kunde märkas en viss liten förlägenhet i hennes sätt.

— Det var roligt, att vi fingo se herr Dahn här; vi vågade knappt hoppas det.

Den nykomne hälsade vänligt och satte sig hos ett par af de närvarande, som valt sin plats litet ifrån de öfriga och föga deltagit i det lifliga samtalet. Alla voro tydligen bekanta med honom, därför kunde det ej vara blott och bart hans inträde, som vållat den plötsliga tystnaden. Det var heller ingenting hos honom, som gaf till känna någon öfverlägsenhet i ett eller annat afseende; men ändå hade han en omisskännlig makt öfver alla de närvarande, någonting tillbakahållande, nästan ett tvång, oaktadt hela hans väsende var prägladt af mildhet och ödmjukhet.

Det gjordes försök att återupptaga det afbrutna samtalet, men det ville ej lyckas. Herr Dahns uppmärksamhet tycktes väl tagen i anspråk endast af de båda han särskildt vändt sig till, men på samma gång var det alldeles som om han märkt allt hvad hvar enda en af de öfriga i rummet förehade. Hvar och en tyckte sig känna de mörka, allvarsamma ögonen riktade på sig; och den som mötte den blicken, så vänlig men på samma gång genomträngande, tyckte

sig alltid vara genomskådad, vänd ut och in, och man fann det ändå ej så trefligt att låta någon, i all synnerhet herr Dahn, se alla tankar och känslor, som rörde sig inom en. Icke så att han brukade säga några dömande ord vare sig till eller om folk, men man kände sig dömd ändå. De hårda eller tomma orden ville alls icke gå öfver läpparna, äfven om han befann sig på för långt afstånd för att kunna höra dem; det var som om man trott, att han kunde förnimma dem ändå, och det ville man ej.

Därför blef det egentligen herr Dahn och två eller tre personer till, som underhöllo samtalet, hvilket nu var af helt annan beskaffenhet än före hans ankomst. De öfriga begynte lyssna till, och flera kände sig intresserade af de värdefulla ämnen, som nu afhandlades. Somliga åter kände tvånget för starkt och begåfvo sig ut i ett annat rum. Tonen i sällskapet var emellertid förändrad och blef icke mer densamma, som den varit i början.

— Han är en ofantligt bra människa, det veta ju alla, men det är fasligt, hvilka band han lägger på folk, yttrade någon, då herr Dahn efter en stund lämnat salongen.

— Ja, jag vet ej hur det kommer till, instämde en annan, att man aldrig kan känna sig fullt obesvärad i hans närvaro. Det är ungefär på samma sätt, som när man är i kyrkan

man tycker ej det går an att tala eller vara så som annars. Det förefaller, som om han såge rakt in i en, och man känner sig så förlägen.

— Och ändå är det ingenting skarpt eller strängt hos honom.

— Nej, tvärtom är han ju den mest kärleksfulla människa man kan träffa på.

— Jag vet aldrig, antingen jag tycker bra eller illa om att vara tillsammans med honom. Ena stunden tycker jag mig ha riktigt godt däraf och bli mycket bättre, den andra åter känns det så ängsligt, det är som om jag vore den allra värsta människa som finns. Jag förstår ej, hur det kommer till. Jag ömsom drages till honom och stötes bort.

Herr Dahn sökte efter värden och fann honom i ett rum, där några äldre herrar tagit plats kring punschglasen. Äfven där gjorde hans åsyn ett visst intryck, ehuru ej så stort som i salongen. Dock kunde det märkas, att man kände sig en smula störd. Herr Dahn presenterades för en främmande herre, och medan de talade några ord med hvarann, gaf herrn i huset en vink åt sina gäster och sade några ord halfhögt.

— Det dröjer ej lång stund — jag tror vi vänta litet.

Ett spelbord var uppslaget, men man hade ej tagit plats omkring det ännu. Herr Dahn hade satt sig vid det och tycktes ingenting märka.

— Nå, herr Dahn, sade en medelålders man med ett hånfullt uttryck, ni lefver då verkligen än? Jag har hört sägas, att ni går och väntar på döden hvar dag. Ni ser ju ganska kry ut.

— Man hör och läser så ofta om hastiga dödsfall, att det väl icke är ur vägen att dagligen vara beredd på någonting dylikt för egen del, svarade herr Dahn lugnt.

— Men det är ju fasligt dystert att alltid gå och tänka på att någonting sådant skall hända en.

— För mig är det icke något dystert.

Det var någonting i hans sätt, som nödgade den andre att tiga. Han steg snart upp och sade farväl. Det märktes en tydlig lättnad i sinnena, då dörren slöts bakom honom.

Endast främlingen var af annan mening och frågade intresserad om hans person och förhållanden.

— Det är en konstig en, upplyste den som förut talat med herr Dahn. Kan ni tro det, han har fått den besynnerliga idén, att man bör lefva som om hvar dag vore den sista, och den regeln påstår han sig följa för sin egen del.

— Verkligen? Det föreföll icke så.

— Nej, han fäster nu icke den vanliga betydelsen vid det där uttrycket, utan en helt och hållet annan. Om han stiger upp aldrig så frisk

på morgonen, är det ändå hans fasta öfvertygelse, att han skall dö inom kvällen; och när kvällen kommer och ingenting händt, så skall det ske före morgonen. På det sättet har han hållit på i många år.

— Nu färglägger du allt litet, yttrade värden. Dahn påstår icke, att det *skall* men väl att det *kan* inträffa — och däri har han ju alldeles rätt.

— Ur den synpunkten bedömer han också allting, återtog den andre. Kan ni tänka er, att han en gång hade en fordran, som han ej brydde sig om att kräfva ut, bara därför att han var säker om att han skulle dö och således ej ha gagn af pengarna.

— Det var en bra fordringsägare, inföll en af sällskapet. Honom kunde hvem som helst vilja ha affärer med.

Man skrattade på hans bekostnad och satte sig vid spelbordet. Den främmande däremot gick och sökte upp herr Dahn, som ännu ej gått hem.

Det var så, som man sagt. Han hade inrättat sitt lif efter den grundsatsen att lefva såsom hvar dag vore den sista för honom. Han hade vant sig att se och bedöma allt från evighetens synpunkt; därför hade han en annan uppfattning af många ting än andra människor. En annan följd var den makt han ägde öfver de

flestas sinnen. Han förde med sig något af den evighetsluft, hvari han ständigt vistades, därför kunde det som var smått och lumpet och orent icke trifvas i hans närhet.

Främlingen fann sig väl i hans sällskap och skulle gärna sett, att han stannat kvar längre. Men herr Dahn hade sin tid upptagen på annat håll.

Då han gick öfver gården, fann han barnen där i lek. Ett par af dem hade råkat i tvist med hvarandra och voro mycket uppbragta. Herr Dahn stannade bredvid dem och såg på dem utan att säga något.

Hvad låg det för en underbar makt i dessa milda, djupa ögon, som genast visade sig på de stridsfärdiga små? Deras häftiga röster tystnade, det uppretade uttrycket försvann från deras ansikten, och händerna, som nyss varit knutna och lyfta till strid, sträcktes mot honom, medan glada hälsningar hördes från alla håll.

— Jag har sett, att det är fullt med äpplen på farbror Dahns äppelträd, sade en liten pys.

— Och du vill komma och smaka på dem, förstår jag?

Den lille rodnade af glädje att se sin antydan så riktigt uppfattad.

— De äro ej riktigt färdiga ännu på ett par veckor.

— Men när de bli det, då få vi komma?

— Ja, om Gud låter oss lefva till dess.

För barnen ljödo hans ord icke alls besynnerliga eller afskräckande. De funno intet oroande i den tanken, att lifvet kunde vara slut före dagen. Och det var så naturligt, att farbror Dahn skulle tala på det sättet, han skrämde dem alldeles icke därmed.

Så gick han till sitt stilla hem, där de timliga glädje- och sorgeämnena sågos i en annan dager, än de flesta bruka se dem, och allting fick sin betydelse genom sin inre art. Måhända det intryck han gjort blef för en och annan icke blott ett för stunden. Det heter om gudsordet, att det ej skall återkomma utan frukt; och ett lefvande ord från honom är ju ock hvarje i sanning helgad människa, redan genom sin personlighet.

Säker bot.

— Och jag, som väntade mig en sådan treflig sommar! Här finnas ju också alla förutsättningar därför; nog är det skada, att den skall bli förstörd på det här sättet.

— Men, Leila, behöfver den då verkligen bli förstörd? Jag undrar, om du ej tar saken för allvarsamt, min lilla syster.

— Nej, Oskar, det gör jag bestämdt inte; du kan aldrig tänka dig, hur svåra och tråkiga de jämt äro. Jag försöker att ej bry mig om det, men det blir ej bättre för det. Lika gärna kunde jag tänka, att jag skall låta bli att bränna mig, om jag tar i en nässla — det gör lika ondt ändå.

Brodern svarade ej strax, och de gingo en liten stund tysta den vackra vägen utmed sjön.

— Skola vi ej slå oss ner här? Det är en inbjudande plats.

De satte sig på en enkel bänk, som stod under ett par höga granar. Sjön låg blank fram-

för dem, det var tyst och stilla rundt omkring, blott från skogen hördes fågelsång.

Leila såg fortfarande olycklig ut, hon tycktes ej ge akt på naturens skönhet och frid, än mindre röna något intryck däraf. Hennes bror däremot såg ut, som om han alldeles hade glömt bort, att det fanns några sorger och bekymmer i världen. Där han satt och såg framför sig, hvilade liksom ett återsken af den yttre stillheten och lugnet öfver hans ansikte; dock syntes det nog, att det ej blott var något yttre utan snarare en afspegling af det som bodde inom honom.

Så tänkte systern, då hon ett par gånger förstulet betraktade honom. Det var någonting lugnande i detta ansikte, det var ett sådant uttryck däri, som brukar nödga den som betraktar det att också vara stilla, att lämna åsido de oviktiga ting, som förut kanske upptogo sinnet, och känna sig kommen ett steg högre upp.

Leila var dock icke hågad att ge vika för ett sådant intryck. Hon kände sig alltför mycket besviken.

Brodern hade kommit på ett kort besök, endast några timmar, hon hade ej sett honom på länge, och hela sommaren skulle gå, innan hon fick se honom igen. Blott en stund ännu, så skulle han resa, och hon hade ju så mycket att säga honom; hvart ögonblick, som förflöt på

detta sätt, tycktes henne förloradt. Likväl vågade hon ej störa honom. Hon hade alltid sett upp till sin enda bror med den varmaste kärlek men också med stor vördnad. Oskar var tio år äldre än hon, och han hade alltid varit som en far för sin lilla syster, alltsedan de i hennes barndom blefvo föräldralösa. Det var egentligen honom hon haft att hålla sig till, och hans ord och hans vilja hade alltid gällt mer för henne än alla andras. Nu var det han, som styrt om att hon skulle få tillbringa denna sommar i skärgården för att bli starkare och för att få se litet mer af världen än hon dittills gjort, som han sade. Hon hade kommit med stora förväntningar — kanske de egentligen icke voro så stora i sig själfva — men en treflig sommar hade hon i alla fall hoppats få, och så hade nu detta kommit emellan, som hotade att förstöra alltsammans.

Hon hade nästan beslutat att icke säga något därom till Oskar; det föreföll henne så otacksamt att klaga, när det var han som bekostade hennes vistelse där, och hon visste, att han trodde sig ha ställt det så bra för henne. Men hur det var, så hade han märkt, att icke allt var riktigt som det borde, och han hade frågat henne därom. Det var besynnerligt, tyckte Leila, att han tog saken så lätt; det såg verkligen ut, som om han icke det ringaste brydde

sig om sin systers bekymmer. De kunde väl synas obetydliga för honom, men de voro det alls icke för henne; och för öfrigt hade han ej tagit reda på hur det förhöll sig, icke låtit henne tala ut. Kanske han ansåg henne ömtålig och barnslig. Hon kände sig helt olycklig vid denna tanke, ty hon ville gärna stå högt i sin brors omdöme. Om hon bara finge tala ut, om han ville lyssna till henne en stund. Tiden gick, snart skulle han vara borta igen. Det var för mycket svårt. Leila kände, att tårarna ville tränga fram, och hon måste blunda för att hålla dem tillbaka.

— Nå men, Leila, hur är det? Vill du ej säga mig litet mer om dina bekymmer? Hvad är det nu egentligen, som är så svårt i din omgifning, att det förstör sommaren för dig?

— Åjo, det är de där båda gamla du såg, de som sutto på verandan, när du kom — herrskapet Willéns. Inte frun, hon är snäll och hygglig, men herrn — den där lilla gubben med hvita håret —

— Ja, jag vet, vi talade några ord med hvarandra. Han föreföll icke alls pröfvande.

— Nej, det tror jag väl, att han var artig mot dig! Och det var inte heller många minuter du såg honom. Du kan aldrig tro, hur odräglig han kan vara.

— Hvad gör han då?

— Jo, han har ett sådant retsamt sätt, och allting anmärker han på. Han har kommit underfund med att jag läser för min examen, du vet, som jag tänker på i höst, och nu låtsas han tro, att jag tycker mig vara ett ljus, fast jag inte har sagt ett ord om saken eller alls talar om mina studier. Men jämt får jag pikar och förargliga ord om lärda unga damer och sådant. Om jag någon gång yttrar mig, när samtalet rör sig om litet mera djupgående ämnen än väderleken och de små händelserna för dagen, så får jag strax en släng om att jag ger mig in på för höga ting och talar om det jag ej kan begripa, hur mycket jag än tror mig förstå. Och tala vi om ditt och datt, så är inte det bra heller, då är man fruntimmersaktig och småsinnad och hvad det är allt, men alltid har han något att anmärka, och du kan ej tänka dig, på hvilket retsamt sätt det sker. Jag försöker så mycket jag kan att tiga i hans närvaro, men det kan man ju inte alltid göra, och så blir också min tystnad föremål för klander. Du tror ej, hur otrefligt det är alltsammans.

— Det kan jag visst förstå, att det skall vara, och jag tycker ej det är värdigt en gammal man att uppträda på sådant sätt.

— Och så är det fröken Kant, återtog Leila, som också gör det otrefligt här för både mig och flera. Hon är mycket skarp, och i synner-

het äro alla unga flickor utsatta för hennes misshag. Aldrig vet ungdomen att skicka sig rätt nu för tiden, tycker hon, och så talar hon om hur utmärkta de voro förr i världen och gör jämförelser. Jag kan nu förstås aldrig vara henne i lag, mig tyckes hon ha särskildt utkorat att utgjuta sin harm på. Än vanvårdar jag min klädsel, än gör jag för mycken affär af den, och så —

Leila tystnade tvärt med rodnande ansikte och tårar i ögonen.

— Och så, upprepade hennes bror frågande.

— Ack, hon är så orättvis, utbrast Leila, jag kan inte säga det en gång för dig. Hon påstod häromdagen, att jag gjorde mig till för kandidaten — det är sonen här i huset, han har rest bort nu på några dagar — och det kan du väl veta, att det inte är sant!

— Det vet jag visst, Leila, och det är ju tråkigt för dig, att du fått en sådan omgifning.

— Ja, om inte bara inte de där båda vore ändå, så skulle här vara riktigt förtjusande. Och jag är visst icke den enda af inackorderingarna, som tycker så. De äro i synnerhet förargade på fröken Kant, ty hon lägger sig i alltig, som inte hon har med att göra, och är så skarp — riktigt bitande. Jag vet inte, hvilken som är värst af de där båda, hon eller gamle herr Willén.

— Det gör mig ondt om dem båda, sade Oskar.

— Jag tycker det är mer synd om oss, som få lida genom följderna af deras dåliga lynne.

— Nej, Leila, de själfva äro mer att beklaga. Den som vållar sin omgifning otrefnad kan ej vara rätt lycklig själf. Ofrid utgår från en fridlös människa. Den som äger en rätt, en verklig glädje i sitt eget hjärta har också sin lust i att göra andra glada och nöjda. Har du försökt att tänka dig in i huru dessa människor måste ha det i sitt inre?

Leila svarade ej på frågan, hon tycktes mera hågad att fortsätta med sin beskrifning på sommarens obehag.

— Jag vet inte, hvad fröken Kant har med mig att göra, återtog hon; det är inte längre sen än i går, som hon frågade, om jag trodde, att den mörka hatten klädde mig bättre än den hvita, eftersom jag tog den på mig, när vi foro ut på sjön. Jag svarade henne så lugnt jag kunde och utan att låtsa förstå meningen, att jag var rädd om den hvita och därför ej ville ta den på en sådan där utflykt. Du skulle ha sett hennes min, hon såg så försmädlig ut — och jag har inte gifvit henne anledning att anse mig behagsjuk — det som är det värsta jag vet. Allihop tycka, att hon är fatal, och när inte tant Wester själf säger något — hon är rar hon, må

du tro — så behöfver inte hon lägga sig i våra affärer.

Leila hade retat upp sig själf och talade ifrigt. Hon kände sig betydligt snopen och afkyld, när hon afbröts genom ett hjärtligt skratt.

— Kära lilla syster, sade Oskar och drog henne intill sig, blif nu ej stött på mig också.

— På dig, Oskar — nej, det kan jag naturligtvis aldrig bli, men nog tycker jag ändå du kunde känna litet grand medlidande för mig. Jag försäkrar dig, att jag inte öfverdrifvit, tvärtom kunde jag med sanning säga mycket mer, och du skall se det är inte trefligt att jämt och ständigt vara utsatt för anmärkningar och orättvisa beskyllningar. Du tycker förstås det är bara småsaker och att man bör sätta sig öfver dem, men du vet väl, att sådana också kunna vara plågsamma. Tänk bara, om det kommer in en aldrig så liten sten, ja, bara ett sandkorn i skon, hur det skafver, när man går! Och »nålstyng» sedan — de kunna allt göra ondt.

— Det medger jag visst, och du skall ej tro, att jag anser dina bekymmer obetydliga, sade brodern, nu helt allvarsam. Tvärtom, jag har nog sett, huru mycken betydelse som kan ligga i hvad vi bruka kalla småsaker och huru vidtgående följder dessa kunna ha. Men säg mig ändå en sak, lilla syster, är du för det första alldeles säker om att den där kritiken alltid är

orättvis, om också det får medges, att den ej är på sin plats?

— Åtminstone *nästan* alltid, svarade Leila dröjande; i de allra flesta fall är det bara begär att klandra.

— Kanske ändå, om du såge närmare efter, att det icke alltid är på det sättet.

Leila teg. Det var hårdt, att brodern skulle misstro henne.

— Det är mycket svårt att döma om andras bevekelsegrunder, återtog han; kanske är det i grund och botten välmening hos dem, fast den framträder på ett föga behagligt sätt, eller är det ett slags rättskaffenhet, ett nit om det rätta, som ser ut som begär att lägga sig i andras angelägenheter. I ungdomen är man litet fallen för att taga illa vid sig, tillade han och såg leende på henne, man är mycket ömtålig om sin ära då —

— Ånej, det är icke så med de där två, och jag har för resten visst icke den enda som tycker det.

— Nåja, om det ej är någon af de orsakerna jag nämnde, så kan det vara andra, utan att det nödvändigt behöfver vara några elaka afsikter med i spelet. Kanske dessa personer ej haft någon omgifning, som nött bort deras kantighet, när de voro unga — han såg litet skalkaktigt på Leila vid dessa ord — kanske de äro

nog olyckliga att ha ett självgodt eller ett kritiskt sinne och ej ha blifvit vakna däröfver. I alla händelser har ej den mycken glädje i lifvet, som ständigt finner fel hos sin omgifning och öfverallt ser orsaker till att förarga sig, emedan icke allt är som det borde vara.

— Men, Oskar, du tycker ej heller, att allt är som det borde vara här i världen, men du är icke ovänlig och retsam mot människorna för det. Du tar det på ett helt annat sätt.

— Ja, Leila, jag *sörjer* öfver det myckna orätta och förvända i lifvet, svarade han allvarligt, men jag känner också botemedlen. Ser du, jag tar det onda här i världen mycket djupt, och just därför kan jag icke förarga mig öfver det — så gör man endast när det gäller hvad folk brukar anse för obetydligheter.

— Du menar synden, sade Leila sakta, men icke kan man väl ändå kalla sådant här, som vi nu talat om, för synd.

— Hvad är det då, syster min? Vi kunna ju ursäkta mycket hos hvarandra och söka upp förmildrande omständigheter, men — synd är dock synd, äfven om det gäller aldrig så obetydliga ting. Äro ej ovänliga ord, kärlekslöshet och bitterhet droppar ur den onda källan i människohjärtat? Det är småsaker — ja, en droppe är icke någon stor kvantitet, men den visar dock arten af vätskan, som den är en liten del af.

Det allra mesta i vårt lif är ju småsaker och obetydligheter, om man så vill — och på samma gång är ingenting smått eller obetydligt: hvart ord, hvar liten handling kan ha långt vidsträcktare följder, än vi kunna föreställa oss, och dessutom bidraga de alla till att dana karakteren, att utveckla den inre människan och främja hennes tillväxt i antingen god eller ond riktning. De små handlingarna ej blott vittna om sinnesarten, de hjälpa också till att befästa den. De äro som dropparna i sjön här: en enda, tio, tio tusen utgöra icke sjön, men denna bildas dock af idel sådana små droppar, och sådana som de äro, är också sjön i sin helhet.

— Och därför, älskade syster, återtog han efter några ögonblick, är det så viktigt att ge akt på småsakerna i sitt lif och ej lämna någonting opåaktadt, såsom vore det alltför obetydligt, i tankar, i ord eller handlingar. Och när man träffar på en medmänniska, som sticker och sårar som en tistel eller törnbuske, då må man väl känna medlidande vid tanken på hvilket kallt och ödsligt och därför olyckligt hjärta det måste vara, hvarifrån sådana ord och handlingar utgå. Kanske din ovilja mot gamle Willén och fröken Kant snart skall förvandlas till medlidande, om du rätt tänker på detta. De ha måhända också haft motgångar och sorger, som gjort dem ännu mer bittra, känna kanske ej heller den källa till

tröst och frid och kraft, som du och jag lärt oss att hämta ur.

Leila slöt sig närmare intill brodern. Han stod så högt öfver henne, tyckte hon, och hon kände sig så liten och obetydlig bredvid honom; och ändå hade han ställt dem jämsides genom de sista orden han yttrat.

— Ja, du har rätt, Oskar, det är synd om dem. Ack, om du ändå vore här jämt, du skulle kunna tala med dem och visa dem hvad det är att vara en kristen.

— Men nu kan jag icke vara här, och det är i stället min lilla syster, som fått uppdraget att gifva ett sådant vittnesbörd.

— Jag, Oskar? Ack nej, det duger jag visst icke till.

— Nej, det har du rätt i, men du skall låta Kristus lysa genom dig — och det i alla dessa småsaker, som upptaga det dagliga lifvet. Säg mig, Leila, återtog han lifligt, brukar du bedja för dessa människor, som du är tillsammans med här, särskildt för de båda som du har svårt att fördraga?

Hon skakade på hufvudet.

— Nej, Oskar, det har jag verkligen ej tänkt på.

— Då är det skäl, att du börjar därmed ju förr dess hellre.

— Jag kanske skall försöka — men jag vet ej, om jag kan göra det med fullt uppriktigt hjärta, tillade hon halft förskräckt.

Han svarade ej. Systern såg bedjande på honom och kände en undran och nära nog vördnad, då hon varseblef uttrycket i hans ansikte. Det var en frid och klarhet däri, som hon tyckte sig aldrig ha sett förr; hon greps af en känsla af högtidlighet, det föreföll henne, som om brodern fört henne med sig högt upp, långt bort från alla lifvets obetydliga ting och ställt sig med henne inför Gud.

Han tog hennes hand i sin, och i nästa ögonblick hörde hon hans röst i bön. Hon hade många gånger förr hört honom bedja, äfven för andra, men det var dock någonting nytt och ovanligt denna gång: han nämnde särskilda personer vid namn, just de båda som de förut talat om.

Var det verkligen till den evige och allsmäktige, den helige Guden, som hennes bror talade på detta sätt om ett par medmänniskor? Var det icke förmätet att draga fram sådana obetydligheter som deras fel och förseelser mot henne, just det där hon nyss talat om, inför alla världars Herre och domare? Och skulle han, alltings Fader, icke höra med misshag klagomål från det ena människobarnet på det andra?

Leila kände sig öfvervåldigad af blygsel.

Allt hvad hon haft att beklaga sig öfver hos dessa som förorättat henne, var försvunnet, hon tyckte sig stå där så ensam, så full af synd inför Guds eldsögon, det var som hade han fäst sin blick på henne och frågat: klagar du öfver dem, då du själf är sådan som du är? Är du då bättre än de?

Oskars ord susade i hennes öron, hon kunde knappt uppfatta dem. Han hade ej sagt mer, än hon själf sagt till honom; men just hvad hon sagt hade han återgifvit. Hon kände sig så förödmjukad, så tillintetgjord.

Så bad han, att Gud måtte låta sin kärlek lysa in i dessa två kalla, ödsliga hjärtan och värma dem, gifva dem frid, göra dem lyckliga och lära dem känna sällheten i att sprida glädje bland alla dem de hade omkring sig; och därvid kunde Leila ej hålla tillbaka tårarna.

— Vill du lofva mig en sak, älskade syster, innan vi skiljas, sade Oskar, sedan han slutat bönen.

Han väntade ej ens på svar.

— Det är, att du hvar kväll beder för dessa båda personer särskildt och därvid nämner deras namn, såsom jag nu gjort. Tala öppet med Gud om dem, säg honom allt hvad du har emot dem, allt hvad de sagt och gjort under dagen, som sårat dig och gjort dig ledsen.

— Oskar, jag kan icke, det är omöjligt!

— Hvarför, Leila?

— Icke kan jag draga fram sådant inför Gud — det är alldeles för smått och obetydligt.

— Du tyckte ej det var så, när du talade om det för mig nyss.

— Ja, men tänk — Gud: hurudan är jag icke själf i hans ögon! Hur skulle jag våga komma inför honom och så där anklaga andra? Och det är ju bara strunt alltihop, när man ser det i det sammanhanget.

— Det måste du göra ändå, Leila, om du vill komma till rätta med denna sak. Du ser aldrig vare sig andra människor eller dig själf i den rätta dagern, med mindre du träder fram med dem inför Gud.

— Men Oskar, det är fruktansvärdt.

— Ja, svarade han mycket allvarligt, det är som du säger, det är fruktansvärdt, så vida vi icke döma oss själfva först och främst.

— Men —

— Nå, än sedan?

— När jag har dömt mig själf, har jag rakt ingenting att anklaga andra för. Så kände jag det nyss, när du bad.

— Så skall det vara, sade han och kysste henne på pannan.

— Är det då icke bättre, frågade hon blygt, att genast förlåta utan att — draga fram saken för Gud?

— Jo, om du kan. Men det stannar så lätt kvar ett litet, litet frö, hvarur en bitter rot växer fram, innan man vet ordet af. När vi bära fram andras förseelser mot oss inför Gud på detta sätt, då märka vi bäst, huru små de i själfva verket äro. Bäst är att ofta träda inför honom på det sätt vi nu gjort och låta hans eldsblick upptäcka och bränna bort allt agg hos oss.

— Och så skall du göra något mer, återtog han. Du skall bedja för dem — särskildt för de där båda, och nämn dem hvar gång vid deras namn — att Gud måtte få uppenbara sin kärlek för dem.

— Det tror jag skall gå lättare.

— Och ännu ett. Du skall vara mycket aktsam på alla tillfällen att göra dem tjänster, låt vara aldrig så obetydliga. Du skall få se, att det snart blir annorlunda både för dig och dem, om du riktigt flitigt använder de medel jag nu sagt dig.

— Men nu är det strax tid för mig att gå, tillade han, seende på klockan. Du följer mig ju till stationen?

— Ja visst.

Hon hade rest sig och ville gå, men han höll henne tillbaka. Ånyo tog han hennes hand i sin och bad, denna gång för henne.

— Ack, om jag finge vara tillsammans med

dig jämt, Oskar, sade Leila, då de voro på väg till stationen, då skulle jag bestämdt aldrig vara elak eller ömtålig eller något sådant.

Han log.

— På hvad sätt skulle jag kunna utföra ett sådant storverk?

— Det vet du nog. Du för mig alltid närmare Gud.

— Jag lämnar nu åt herr Willén och fröken Kant att göra detta.

— Ack nej — ja, jag förstår — jag *skall* göra det. Men det sättet är icke så behagligt som det andra.

— Men det för säkrare till målet.

De voro framme vid stationen, tåget kom ett par minuter senare, och han steg upp i en vagn.

— Farväl, syster, låt mig snart och ofta få höra af dig.

Det fick han också. Han fick veta om strider och förödmjukelser, om nederlag och segrar, om svaghet och vunnen kraft. Och det dröjde ej länge, innnn han fick höra, att Leila lärt sig älska dessa två, som hon dagligen förde med sig inför Gud och dem hon sökte tjäna i all anspråkslöshet, och att detta nya intresse gjorde hennes sommar lika lycklig, som den först hotat att bli motsatsen.

E. S. K:s böcker

Daggdroppar
Pris: 1: 25; klotb. 2 kr.

Dagrar
Pris: 2 kr.

Fyra berättelser för barn
Pris: 75 öre

I Ungdomsår
Pris: 1: 50; klotb. 2: 25

Små Ljusglimtar
Pris: 80 öre; klotb. 1: 25

Under främmande ok
Pris: 2 kr.; klotb. 3 kr.

Vid Vägkanten
Pris: 1 kr.; klotb. 1: 50

Sthlm, Palmquists Bokfr., 1900.